

308840 ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును

VOL. 3

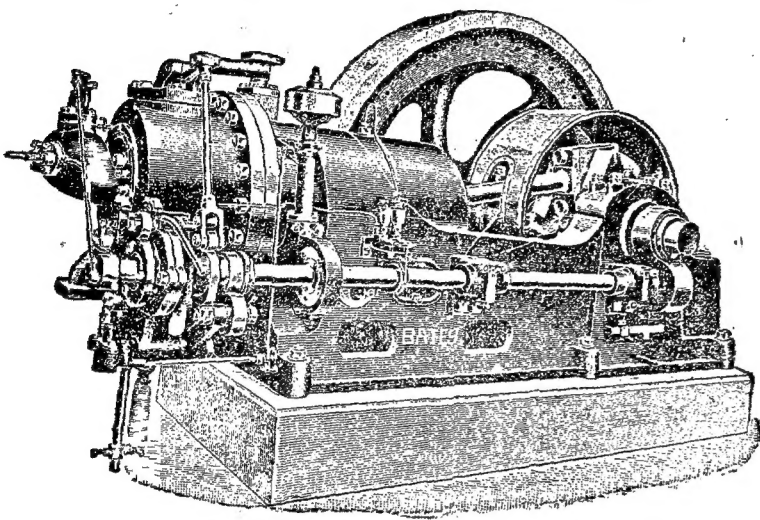
సంపుటము 3

చెన్న పట్టణము 1916 సం॥ నెవ్వంబరు నెల 19 వ తేది మంగళ వారము
న శ నా మ సం వ త్స ర భా ద్ర ప ద మా స బ హు శ సప్త మి ౭.

No 144.

సంచిక ౧౪౪

బేటుగోల్డ్ మెడల్ శెమిడిశల్ క్రూడ్ ఆయిల్ యింజనులు.

ఈక్రొత్త టయిపు ఇంజనులు యెటు వంటి చిక్కనయిన క్రూడ్ ఆయిల్ తో నయినను సుమారు ఒకమాసము వేరయి జరు విప్పి శుభ్రపరచ నక్కరలేకయే మిక్కిలి తృప్తికరముగా పనిచేయుచున్న వి. సాధారణమైన ఆయిల్ యింజనులవలె యెక్కువ క్రూడ్ ఆయిల్ అక్కరలేక వాటికొరకు ఖర్చు అయ్యే ఆయిల్ నగము మాత్రము యీ యింజనులు తీసి కొనచు వాటికింటి వేయి రెట్లు తృప్తి కరముగా పనిచేయుచున్నవి. 16 గుర్రములు మొదలు 60 గుర్రముల పవరువరకు పీట్టయొక్క స్పేరు సామానులు సహాయ పడును స్టాకులో సిద్ధముగా నుండును.

డి. యల్. శాస్త్రి అండు కో., ఇంజనీర్సు, మదరాసు.

ప్రాంచీలు:- బెజవాడ, రాజమండ్రి.

సంగీత ప్రదాయని

వెల రూపాయలు 3.

ఈగ్రంథము అతిప్రసిద్ధి కెందిన రాక్షిణాభ్యుదయ విద్యాపారంగతులైన విద్యాకృ. వరదాచార్యులు కె. వి. శ్రీనివాస అయ్యంగారు, వీణ కృష్ణమాచార్యులు వీరలచే రచింపబడినది. ఇందు లక్షణ సంగ్రహమును ఆభ్యాసపద్ధతులు, స్వరజతులు, వర్ణములు, త్యాగయ్యగారి కృతులు, పట్నం సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారి కృతులు, దీక్షితకృతులు మొదలగు, సుమారు 140 పురు బడులును స్వర, సాహిత్య తాళ, కాలములకు గురుతు లేర్పరచి అందరికి సులభముగా గ్రాహ్యమగునటుల వ్రాయబడియున్నవి. హస్తానియము, వీణ ఈ ఉభయవాదములకు పటములును, వీటి గుణములును, వీటి సుపయోగించు విధములును వ్రాయబడి యున్నవి. దీనిలో కొన 16 పుటలు సైజు, 500 పుటలు. దశశర గ్రేసు కాగితములో ముద్రితము. కాలికో బయిండు బంగారు గిలుటు చేయబడి యున్నది. కలయువాడు ఈ క్రిందివారికి వ్రాసికొనవలెను.

మొసర్పు హో అండు కంపెనీ,

ప్రింటర్స్, మదరాసు.

109

యుద్ధ చరిత్రము

అతి విపులము!

అతి సరసము!!

ఈ పుస్తకము ఆంధ్ర ప్రదేశ్ యొక్క ఆచారసంవత్సరాది సంచికగా యుద్ధవిషయమై చాలభాగము వర్ణించియుంటిమి.

1. జర్మను, ఫ్రాన్సు, రష్యా, ఇంగ్లాండు, ఆస్ట్రీయా, తుర్కీ మొదలగు రాజ్యముల చరిత్రములు పటములు; 2. యుద్ధమునకు ప్రత్యక్ష కారణములు పరోక్ష కారణములు; 3. యుద్ధవ్యూహములు, వాటి పటములు; 4. భిన్న రాజ్యముల సైన్యబలము, నౌకాబలము, విమానబలము వాటి పటములు; 5. దుర్గముల నిర్మాణము వాటి పటములు; 6. నానారాజ్యముల సైన్యముల ఫిరంగుల పటములు; 7. రాజులసేనాధ్యక్షుల మంత్రుల నౌకాధ్యక్షుల పటములు; 8. యుద్ధప్రదేశముల యుద్ధసాగుల పటములు; 9. యుద్ధమునకు సంబంధించిన వివిధవిషయములను దెలుపునవి'దాదాపు 400 పటములు దీనియందు ప్రచురింపబడి యాంధ్రప్రచురణములం దపూర్వముగ నుండకలదు పెద్ద యాకృతియందు 300 పుటములకు మించియుండును ధరి తగ్గించియున్నాము

మునుపటి వెల రూ. 2.

ఇప్పటి వెల రూ. 1.

పోస్టు ఖర్చులు వేటుగ వసూలు చేయబడును.

ఇది గాక

ఈ పుస్తకమునందు విద్యానంతులగు ఆంధ్రమహాజనులచే వ్రాయబడిన నిర్బంధసైన్యసేవ, ప్రాచీనతీచి, హైందవ సామ్రాజ్య శూర శిఖాముఖులు, భాషాదోష, వ్యవసాయము, శ్రీ గోపాలకృష్ణ గోకుల నిర్యాణతారావళి, రిజస్వలా వివాహములు, రాజభక్తి, శాస్త్రమయము, దేశచరిత్ర, నవలలు, ఆంధ్రోద్యమ తత్త్వము, మన గొప్ప దురవస్థ, భయము, వ్యవసాయము - యుద్ధము, సత్వము, పర పతి సంఘములు, యుద్ధము - హైందవులు, కర్నాటక సంగీత విద్యాభివృద్ధి, హిందూదేశములో హిందూమత ప్రవేశము, మానసగీతము మొదలగు చక్కని వ్యాసములు గలవు. ఆంధ్రమహాజనుల చిత్రపటము లనేకములు గలవు. క్రిత్యేషులైన లోకమాన్య గోపాలకృష్ణ గోఖలేగారి రంగులపటమున్ను చేయింపబడి. ఇదివఱకు 10,000 ప్రతులు ఖర్చుపడినవి కొన్నిప్రతులే గలవు ఆలస్యము చేసిన ఆశాభరము కలుగును

చిరునామా - ఆంధ్ర పత్రికా ఆఫీసు,

7, తింబు శెట్టివీధి, మదరాసు.

సర్వతేలు విషనంజీవి (రిజిస్టరు)

ఏళ్ళు మరమ్మ వార నత్తయి
బోదురు. గుణము లేనియెడల
100 రూపాయలు యివామివ్వ
బడును. ఒక అణా స్టాంపు
పంపిన స్థాంపిలు పాకెట్
ఉచితముగా పంపబడును.

వి. ఎ. ఎన్. పాణి,
రి, ఇరుళ్ళప్పకొ పేధి, మద్రాస్.

వచ్చి శకునము చూచుకొని నుంచి శకునము గాదని దలచి శుభము రాత్రి భోజనము గావించుకొని బయలుదేరెను. జట్కాబండి మీద ఆసనము వేసుకొని మోగడ పేటలోనున్న పోలీసు సర్కిల్లో ఇన్స్పెక్టరు రంగారావు గారి కింటికి వెళ్లి యక్కడ గూర్చుండెను. ఇన్స్పెక్టరుగారు గ్రామములోనికి వెళ్లుటచే వచ్చుట కొంత యానందముకలదు. కొంత సేపటికి రంగారావు గారు వచ్చిరి. రంగారావుగారు లేచి వారికి సమస్యను లోనవచ్చి 'నేను మీరు మేము మాత్రం భక్తులమైతిమి'.

రంగారావు:—మీరు అలానుచున్నారు. చోరీ వస్తేనే బిరి సిగరూ మీరు?

కామ:—పూర్తిగా బయలుదేరి.

రంగారావు:—ఎట్లా?

అని వారికక్కడ కూర్చుంటుండనికెప్పుడు తాను లోని కరిగి దుస్తులను విప్పి తిరిగి వీధియగుమీదకువచ్చి అందము నావలకు బాటుకొనికెప్పుడు వారివస్తువును చెరొక యాజ్ఞచైత్ర మీదను గూర్చుండి మాట్లాడుచుండిరి. కామరాజుగారు నాగరి చూచుచు, అదితనవద్దకువచ్చిన విధముకెప్పుడు దైర్యముజూపెను.

రంగారావు:—ఈమె దుర్మతిగా నడచుచున్నదనియు కొందరు పిట్టలు సూర్యవరము వద్దపాపంకాలము, అల్లరిజేయు చుండినందున నుమ్మలను జాగ్రత్తపెట్టమనియు కొందరు పెద్ద మనుష్యులు చెప్పిరి.

కామ:—ఏమిదిగా నైన నేమి వస్తువు దొరకకది. చొంగ దొరకును. మీరు నావెంట రాత్రి 9 గంటలకు అక్కడి కరు గవలయును. ఏమి భయమునో చూచెదము.

రంగారావు:—అలాగేలేండి (ఇటుఅటుచూచి ఎవరువారక్కడ?)

కామిస్టేబులు 507 సంబరగలవాడు కయముగోన తొందరతోను వచ్చి కామరాజుగారికి నిలుచుబడినాడు.

రంగారావు:—నీవు నేనా మాటలలో లిండితిమియు. అని కామరాజుగారిని బయట కూర్చుండబెట్టి రంగారావుగారు లోని కరిగి భోజనముజేసి తినులపాకులు వేసికొని బయటకు వచ్చిరి. కామిస్టేబులుగూడ భోజనము చేసెను. 8 గంటలాయెను. కామరాజుగారు, రంగారావుగారు, కామిస్టేబులు బయలుదేరి కూచించుచునా గ్రామారముక కరిగిరి.

IV

రాత్రి 8 గంటలాయెను. రంగమ్మ పంటజేసికొను చుండెను. ఇంకను కావలివాండ్రు రాలేదు. కొంచెము చప్పడు గల్గినప్పుడు తిరిగివచ్చుచుండును. 8-30 గంటలు గొట్టెను. వారి పిల్లలు రెవరో గొట్టినట్లు వివరించెను. రంగమ్మవచ్చి తిలుపు తిసెను. తిలుపును నూతన పురుషుడు లోనబడెనెను. అతడు 1702 మ్యాండ్లను పట్టుకొని ట్టిల్లువద్దదొడిగి, అల్పగా కోటువేసికొని, కామినియా నూనెతో క్రాసింగురుప్పి రెండు పెంటుబుడ్లు జేబులోవేసికొని ఒక పట్టురుమాలు భుజమున వేసికొని రాజుగారు నున్నాడు. అతని రెండుచేతులకు రెండు కిరీటాలుగలవు. తినులపాకుల కిట్టి బుగ్గ నున్నది. సిగరెట్టు కుడిచేతను రెండుమాడు వ్రేళ్లవద్ద నుంచుకొని గుక్కపీల్చుచుండెను. రంగమ్మ ఇవి యన్నియుచూచి 'సిగరెట్టు ఆవలపాకవేయి! యనగానే వాడువల పాకవేసెను.

రంగారావు:—కుర్చీమీద దురుచేయండి. భోజనము చేసివచ్చెదను.

నిలు:—(నవ్వుచు) పంతులుగారి నెక్కడకు వెళ్లి నాను.

రంగారావు:—నా వాళ్ల యింటికి వెళ్లి నాను.

నిలు:—నుల్లి ఎప్పుడు వచ్చెదరు?

రంగారావు:—రెండు గోజులలో నే వచ్చెదరు.

నిలు:—మీరు త్వరగా భోజనము చేయండి. నేను వ్యూలో వెళ్లవలయును.

ఆమె లోన భోజనము చేయుచుండిరి. రంగారావు కామరాజుగారు చాటున కొక గోడవద్ద నుండిరి. అక్కడకు లోన వారు మాట్లాడుకొను ధ్వని చాల దగ్గర. ప్రతిమాటయును జెలియును. కామిస్టేబుల వీధి గుమ్మరువద్ద కామిని యుండెను. తిరిగి లోన వారి నిర్విధమున మాట్లాడు కొనుచుండిరి.

రంగారావు:—తినులపాకులు, వక్కలు సుగంధద్రవ్యములు సున్నము, అన్నియు నావెండిపట్లములో నున్నవి. వేసి కొనుడు.

నిలు:—అన్నియు వేసికొని సిగ్గుగానే యున్నాను.

రంగారావు:—నేను చాలా ఉక్కుగా ఉన్నది.

నిలు:—అవును. నాబట్టలన్నియు తడిసినవి. చెన్నులు పగులుచున్నవి. అందులో వివరములను మెచ్చుచుగా నున్నది.

రంగారావు:—కంటే మెచ్చినావా?
నిలు:—అ! అదిగో అని బయటకువెళి యివ్వబోయెను.
రంగారావు:—ఇప్పుడు తొందరలేదు. నివర్తనే యుండును. వివాహములోబట్టి ఆబట్టమీద వెళ్తున్నా.

నిలు:—అలాగే నేను ముందుగానే వివరములనుచూడెను.

రంగారావు:—అని ఎక్కడగా చేయుచున్నా కష్టము.
నిలు:—అన్ని పాపములు. రంగమ్మవీ ఆగివెళ్లిన యుంచి నాను. వ్రాసుకోండి.

నిలు:—అట్లేలేదు.

రంగారావు:—అట్లేలేకోవలసినది? నీకు బద్ధకమైన నేనువ్రాసెదను.

అని వచ్చి దుస్తులను కట్టుచు రంగమ్మ వారికి పూయు చుండెను. ఇంతలో వీధి తలుపు దబడబ ఎవరో గొట్టె. వారిరువురిభయము ప్రత్యక్షముగా చూడ వలసినదే.

నిలు:—రంగారావు! కొంచెముచి నావూ! తలుపుతీర్చావా? తియ్యవా?

అని యతడు చుండెను. రంగమ్మ త్వరగా రంగమ్మ రాసెను. దేహ మంతయు రాసెను.

ఆ కేకలు నాభి క్షమ. గ్రామంతయు వెళ్లెదనని చెప్పి నాడు. ఎందుచేతనో తిరిగి వచ్చినాడు. నా కొంప మునిగినది. యని యుక్తిగా మాటాడెను. సాతానిభయము మితిలేదు. ఏ యుపాయము తోచలేదు. మారుత్రోవలేదు. వీధి గుమ్మము వద్ద వారు కావలి యుండిరి. వీధిలోనివారి తొందర మరి యెక్కువగా నుండెను. రంగమ్మ ప్రక్కనున్న భోజనము తిలుపుచేసి వారి నందుండుచునెను. ఉండక వాడు చేసే చేమిటి? వాడెందునినా. తలుపువేయుచుండెను. వీరము వినింపుచుండెను. కరుణవల్ల వీధిలోనివారు తెలుచెను. పార్వతీశం, భాస్కరరావుగారు రంగమ్మ జుట్టుపట్టుకొని పిట్ట దెక్కుచున్నాడు! 'చెప్ప' చునిరి. ఈలోన రంగారావు కామరాజు గారుగూడ వచ్చిరి. అందరూ అటుకుమీద నున్నాడన్నాడు. పార్వతీశముగారు భాస్కరు తొందరపెట్టి చెప్పచునిరి. ఆమె భోజనము తిల్చి చూసెను. లోననుండి బైటకొక కామినియా మును దీసిరి. రెండుమాడుములను దరిజేర్చి వసుస్కరించుచు నకుము కొంచెముచుచి వినయవిధమునగా నుండెను.

వాడేడి? వీడేడెడు? అని పార్వతీశముగా ననిరి.

రంగమ్మ:—వాడేడి? నాజువాగా యుండకపెట్టి ఆవాసక కనుబడుతుండ వేయవలసి నుగంధములను వేసి గంధము తయారు జేసితిని. అదియేగంధముని చెప్పి దేహమంతయు వ్రాసి తిని. చుగ్గంధములేదు. గంధమునుకొనియే వ్రాసికొనినాడు. పద్మావతి ముననే భోజనములో మాని సిగ్గుగా పరచి యుంచితిని. మీ చప్పడువనిచుండనే వానినందు నుంచితిని. నాపతివ్రతా ధన్యమును చెలువలచిన వాని కీర్తనము చాల వా! ఈవిధముగా నాప్రకారము బుజువు చేసికొంటిని.

అందఱును ఆశ్చర్య మొందిరి. రంగారావుగారు కంటే ఏమిని? వారి చోక్కలో నున్నదని చూసెను. కిష్టము వద్ద కంఠే మించిరి. ఆదానిమీద మూల కామిని యున్నది. నీ కిక్కడ చోక్కనది? యని సాతాని నడిగిరి. వాడు మాట్లాడెను. వారిచేతులను ముట్టుచుచేతియందే 4 చెబ్బలు గొట్టి వారి నావల కీడ్చి కానిట్టెముచే త్రెయకు నుండిరి. రంగమ్మవద్ద వాజ్మూలము బుచ్చుకొనిరి. జరిగిన చరిత్ర వివరముగా రంగమ్మ వారలకు జెలిపెను. ఆమె చేసిన చక్కన పలుమాట మెచ్చు కొనిరి. రంగారావు కామరాజుగారు వెడలిరి. పార్వతీశము గారు తామారికి వెళ్లలేనియు తన్ను పరీక్షించ వలయునని మామరాజువాని యగ్రహములో యున్నాననియు. చెప్పి తాను తప్పటిప్రాయము పడినందులకు మన్నించునని చెప్పి బ్రతిమాల్చెను. ఈరంగతి చేశిచేతుల వ్యాపించెను. రంగమ్మ చేసిన భంగమును గూర్చి యూహించుకొనిరి. రంగారావు గారు తను గూడవచ్చి వినియెనుచి సామ్యులయు బయటకు వెళ్లిరి. మామరాజువాని తిరిగి తిరుయాజ్ఞ సంతయు రంగమ్మ సాహాయ్యమున దెచ్చుకొనిరి. రంగమ్మకు కొంత బహుమతి చేయవలయునని దలచి య 200 లు బంకిరి. కాని ఆమె తిన్ను రించెను. పోలీసువాని కొంతసామ్యురంగమ్మ కిచ్చిరి. రంగమ్మ కామరాజుకు కొంతకాలమునకు 12 సంవత్సరములనాచెప్పెను. ఆమె నలవలయుమీదెను. మానిరాజు కామరాజుగారు తిరుమారు చతు నివాహము చేసికొనిరి. ఆనందుకుటుంబము తిన్న వక్కా వ్యయగా వట్టిబుచ్చును.

మీకు కావలెనా?
R.L.N. టానిక్ మాత్రము డజన్లు 4-కి రు. 1.
మద్యాను నస్యము కేరు 1-కి రు. 1.
"విద్యానిధి," 87, రామస్వామి వీధి, మద్యాను.
Magic Cure! Marvellous effect!!
Bathing Oil Price Rs. 0-8-0
Iron tonic pills 1 bottle of 48 pills 2-0-0
Anti Malarial Drops Price 6 Doses 0-8-0
Discriptive Catalogue free on application
ALLBUTT & Co.,
CHEMISTS BROADWAY MADRAS.

సర్వవృత్తిక విష సంజీవిని.
నూరు (100) రూపాయలు బహుమతి.
ఏవ్వును వచ్చువాడు! నవ్వును బోదురు!!
తేలుకొండిపోటు వలన, మంట పోట్లకు తగిన పరిహారమును బొంద లేక మిగులకష్టపడువారలకై మేమి యాచనమును గని పెట్టితిమి. కుట్టిన చోట నీమందును దైర్ఘ్యకాల ప్రకారము పయోగించిన ఒకటిరెండు నిమిషములలో మంటలు పోట్లుపోవును. ఈయాచనమునందు గుణము లేదని ఋజువు చేయు వారలు, మా యాచనమును మాకు తిరుగపంపి తమకు సెలవైన మొత్తమును రాబట్టుకొనుటయేగాక (100) నూరురూపాయల బహుమతి నందుటకును సర్దులగుదురు.
వెల 2 సీసాలు గల ప్యాకెట్టు 1-కి 8 అ. పోస్టేజీ 3 అణాలు.
ఒకచేతదవ (2) ప్యాకెట్టు తెప్పించుకొన్న పోస్టేజీ ఉచితము.
1 డజన్ ప్యాకెట్టులకు పోస్టేజీతో రూ. 5-0-0
1 డజన్ ప్యాకెట్టులొన్న వారికి (1-8-0) వెలగల ఛాక్ సలర్ ఫోటోటా పేనా ఇనాము.
స్యాంసిక్ కోరువారు అర్థజాస్టాంపు పంపవలెను.
టి. సీతారామ మొదలియారు.
8. కందప్ప మొదలివీధి, తిరువల్లి క్లెజీ, మదరాస్.

చిన్న పురుగులు
పెద్ద పెద్ద బట్టతలను జేయును.
చుండు, బోడి యగుట, వెండ్రుకలూడుట, పుర్రెపై జల, అన్నియు చుండుపురుగులవలన గలుగును.
పాతకులారా! ఈపురుగులరే కేయింబవట్లు, విధివిరా మములేక మీరు పనిచేసినచో మీమీ గృహములలోని నేల కొట్టెలు బంగారుతోనింపబడియుండును. తిరిగి లేక పనిచేయుచుండు ఈచుండు పురుగునకు, అతివ్యాప్తికయి శేరిందిన తేనెటీగ సహకారిగా నుండదగినట్లు. చుండు ఆరంభమయిన వెంటనే నీరోధక నిర్బంధద్రవ్యముల నుపయోగింపక తుపేక్షించినచిరకాలముననే బట్టతల వారితో సహాధ్యాయి గావలసివచ్చును. కావున ఇట్టి పరమశక్తివును
Don't Let'em Dig "కామినియా నూనె"
సహాయమున సంహరింపుడు. చుండును బోగొట్టును. వెండ్రుకలను రాలినివ్వకు. పుర్రెచుండును బోగొట్టును. తలకట్టుకు పరిహర సుగంధద్రవ్యము. ఈరితిని, నకలు నూనెలను తయారు చేయువారి మోసమున పడకుడు.
వెల బుడ్డి 1-కి రు. 1-0-0 వి. పి. రు. 0-4-0
" 3-కి రు. 2-10-0 వి. పి. రు. 0-7-0
ఉచితము.
ఈ సుగుణముల ఋజువు పరచుటకయి, అర్థజాస్టాంపు పంపుకొనువారికెల్ల ఒకసారి వాడుకొనుటకు సరిపోవునంత నూనె గల సీసా ఉచితముగా బంపబడును.
సోలు ఏజెంట్లు:—
ఆంగ్లో యిండియన్ డ్రగ్ అండుకెమికల్ కంపెనీ,
నెం 155, జుమ్మామసీదువీధి, బొంబాయి.

ప్రాకృతిక దేశముల దొరతనముల ఆశయములు

యోగేంద్ర సింగుగారి గంభీర ఉపన్యాసము.

00000000000

సర్ వెలంతును బిరాలుగా రధ్యక్షులుగ నుండుట

సింగ, సెప్టెంబరు 18 - సింహాసనముపై యాద మాన్యమున 47 వేలంతును బిరాలుగారి అధ్యక్షతక్రింద 28 గిన్నెలలో 2 గ్రామ యోగింద్ర సింహాగారి కిటుల సుపన్యసిం చిరి సింహాసనమున కిచ్చుటలకు గా 47 వేలంతును సింగుగా రుచన్యాసములను అధ్యక్షులను సభ్యులను మొదట పరిచితుల నొనరించి సభకు ప్రముఖులగు భౌతియులును పాపాత్ములును పలువురు వచ్చిరి

ఉపన్యాసము

ప్రాచీన చాలమున ప్రాకృతిక దేశముల ప్రభుత్వ శయములగుచ్చి సింగుగారు నడిచిరి మొదట ఇంద్రయాను గూర్చియు పుచ్చుట చీనాబాను పాపాత్ము గ్రీను ఇటలీ ఇంగ్లాండుదేశములగుచ్చియు నడిచిరి వారిప్రాచీన వైధవ మును క్రమక్రమముగ జరిగినమార్పులను వివరించిరి. "ప్రాచీన నవీనాశయములయందును హిందూదేశమునందే ఏకమైనాతనా కృతినదాల్చి జాతియొక్క నిర్మాణమునందుగల భగవ దుద్దేశ మును సఫలమునందేవలవు. హిందూ ఇంగ్లాండుదేశముల సం బంధము మానవేచ్ఛవలన కలుగలేదని సిగ్గిగారినమాటసత్యము. అగోచరములగుశక్తులు వ్యాపారాధ్యము బయలుదేరిన కొందరిని మహాసముద్రమున నటునిటు ద్రిప్పి ఈగొప్పసామ్రాజ్యమునకు చేర్చెను. ఆయంగ్లీషువత్తుల బీదేశమునకు వచ్చునది కీహిందూ దేశము నిధిలయ్యుండెను. ఒకరి తరువాత నొకరుగా వెళ్తున్నందు దుష్టులును పరిపాలనాదక్షులు గాని వారును నగు ధరానేరలు హిందూదేశము నేకరృతముగ పరిపాలించుచులెదను దురాశకు సాల్చి ద్వయము గోలుపోయిరి. మొగలు ఘాదునా అధికారము నానుమాత్రముగ నుండెను. తూర్పు ఇండియా కంపెనీసంఘమువారును వారి కార్య నిర్వాహకులును హిందూ దేశమునకు సాల్చుటల గురుగని ఘాదునా ఎన్నడును తలచి యుండలేదు. కాని ఆ మార్పు దైవసంకల్పము. జరుగక విధిలేదు. ఢిల్లీలో జరిగిన మహాసభలో హిందూదేశము కంపెనీసంఘమువారి పరిపాలన క్రిందనుండి బ్రిటిషుదేశపురాజుల పరిపాలన క్రిందకు మారింది. అప్పుడు బ్రిటిషు సింహాసనము నధిష్ఠించిన క్రిష్టియోమా చక్ర వర్తినిగారు తమ యుత్తమోశయములను భావిపరిపాలనా విధానముగుచ్చి స్పష్టముగ వివరించిరి. బ్రిటిషుదేశపు రాజి ఇండియాదేశపు చక్రవర్తిని యామెను. ఆమెయును హిందూ దేశమందున్న ఆమె ప్రతినిధియును దేశముల యాశాంతుక ముల నుద్దేశించియుటకు కేంద్రస్థానములైరి. ఆకాలము ఇంగ్లాండు దేశమునకు నన్నెదెచ్చిన కాలము. గ్లాడుస్తను సాల్చి స్పష్టప్రభువుయ్యును గుర్రువోధులు తమ యుద్ధమోశయముల కనుగుణముగా పరిపాలనమును కొనసాగించిరి. టెనిసను, రస్కిను వాల్టెలు మున్నగు కవిసాహిత్యములు భావిప్రపంచ మును నిరారంభముగ పరిపాలించిరి. ఆనాడుహిందూదేశము నకు వచ్చిన పరిపాలకులందరును హిందూదేశమును ఇంగ్లాండు దేశముతో సమానము గు నున్నతస్థితికి గొనిరావలెను గాభసంకల్పముతో క్షేత్రంబయి వినియోగించి పనిచేయ నిచ్చుకలియుండె. బ్రిటిషు పతాకము గ్రామెను నన్ని దేశ ములందునుగూడ బ్రిటిషుదేశ సహజముగు నేర్పచ్చాస్వాతంత్ర్య ములును న్యాయమును తప్పక వ్యాపించునని ఎల్లవారును విశ్వ సింఘించుండిరి. ఎట్టిలోపమును గూడ లేక ఆత్మవిశ్వాసమును ఆర్పించుకొనుచు నిన్నాక్షికభావమును గలిగి నిలిచునర్హులు శాఖవారు న్నెలవారి భావమును వహించుటకు సంసిద్ధులై సామ్రాజ్యమున కుద్దమాంకారముగ నుండిరి.

రాజ ప్రతినిధి దేశముల దృష్టికి రాజస్థానము నలంకరించిన ట్టుగుపడుచుండుటచే వారాతనిని రాజుగా భావించుచున్నారు. అట్టిచో నేరాజ ప్రతినిధియైనను గూడ అనవసరముగ భారతీయ పక్షపాతి ఎటుల కాగలడు. హిందూదేశ పరిపాలనమునకు బాధ్యులైన ప్రభుత్వోద్యోగు లెవరైనను భారతీయ విద్యేషు లెటుల కాజాలుదురు. బ్రిటిషువారు భారతీయ పక్షపాతులును భారతీయులు బ్రిటిషు పక్షపాతులును నైయందుటయే భావిశాంతి స్థైర్యములకు పగమోసాయము. విద్యేషులను పదము నీ రెండు దేశములవారును ప్రాగ్భావమున కొలెను. హిందూదేశమందలి ప్రస్తుతస్థితిని చక్కచేయుట కొంత కంటే మేలగునని కొంతటి లేదు. మానవులకార్యము లెన్నడు

నాగునవి కావు నిన్నటికిని నేటికిని దేశ భిన్నమందంతయో మార్పుగలదు మానవుల భావములను మార్పుటకు వేయితత్తులు వేయి కముల పనిచేయుచున్నవి కానిన 1848 గకుండ సమ్యుత్తి డెలుపుట వెనుక నెన్నడైన 1858 న జరుగుగాక ఆదినములు గడచిపోయినవి సామ్రాజ్యనిర్మాతలు మారివిడిచిన నూతనశక్తులు ప్రాచీనమున్న సాంప్రదాయములు పారదోలినవి బ్రిటిషువారు నూతనశక్తి బుద్ధిపింప చేయుటచే ప్రాచీనదేశాలకు స్థానబలము వల్లబడినది అర్చకులు నూతనశక్తి వారాధింపగోరుచున్నారు వారుసంసిద్ధమున చున్నారు నూతనభారతి ముప్పన్నే మైదది కార్యభారమున క్రుంగియున్న పాలకు లోపజాలకున్నారు సరితిభూమికి బావిస్థాన మెట్టిది బ్రిటిషు దేశమునకును భారతదేశమునకును బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమునకును భరతభూమికిని భావినంబంధ మెటులుండునను ప్రశ్నలు కలిగినవి, మొదటి రెండు ప్రశ్నలకును సమాధాన మిచ్చుట నాపనిగాదు. మూడవ ప్రశ్నకు మాత్రము నేను సమాధాన మియ్యగలను. భరతభూమి బ్రిటిషుదేశ సంబంధమును గోరుచున్నది. ఆ సంబంధమును దృఢ పరుచుకొనుట కాతురతతో నున్నది. భరతభూమి తన మహాభక్తిని సంగరాన్ని సన్నిధిని ధృవపరచినది. ప్రాన్సు, స్పాండ్ యు, మెసపొటేమియా, గల్లిపోలీలలో జరిగిన సంగరములలో భారతీయులు చేసినసేవ యిందులకు ప్రబలిదర్శనము - మా చక్రవర్తిగారి యుద్ధారభావము రాజప్రతినిధిగారికిని. పరిపాలకవర్గమునకును మార్గదర్శిగా. నున్నంతకాలమును భారతీయుల రాజభక్తి భవప్రవాహముగ పొంగి పారుచును. స్వరాజ్య ప్రాప్తి కిది యుక్తకాలము కావనుట సరియోకాదోనే నెరుగనుగారిని. పరిపాలకు లొనరించుచున్నట్టులు కన్నీటికిని ప్రజలు మాటడకతల యొగ్గవలెనుటమాత్ర ముత్సాహకరము కాజాలదు. భరతభూమినుగూర్చి కాంచవలసిన గొప్పకలెన్నియో గలవు. అట్టిచో మాతముగ్గతలిగభావములనడగవొక్క-యాయటసంబంధముగాదు. వారితోకలసి మార్గదర్శులై సుక్రమ విధానమునవాని నడపించుటయు కార్యసాధ్యు విశ్వాసమును శాంతమును గలిగినచో కార్యములు నెరవేరగలవను సిద్ధాంతమును విశ్వసింఘించుటయును సంబంధములు. భరతభూమినునందలి వివిధ సంఘముల నొకజాతినిగా నొనరించి నడిపించుట ఎట్లుననది ముఖ్యుగున ప్రశ్న అని సింగుగారు రచిరి:

ప్రస్తుతమున్న పరిపాలనమునందుగలకొన్ని లోపములను సింగుగారు రెట్టి చూపిరి. గ్రామ పరిపాలనముకు పితృభావముతో గూడిన పరిపాలనమును అఖిలభారత దేశపరిపాలనమునకు సాంప్రదాయ బద్ధుగున పరిపాలనమును గూడ నుండవలెను. శాశ్వతోద్యోగి ప్రజలను పుత్రభావముతో చూచుచు దారి చూపుచు తోడ్పడుచు పరిశీలించుచు గ్రామములలో గ్రామ పంచాయతులను సహకార సంఘములను విద్యాలయములను వ్యవసాయ పాఠశాలలను ఏర్పరుచుచు వారి నన్నిటి నభివృద్ధి నొందించు చుండవలెను. అతడు గ్రామములలోనివారికి ఆప్త భాంధవులుగా నుండవలెను. అప్పుడే పరిపాలకులను ప్రజలు రలిపించుటలను గౌరవించిట్లు గౌరవించుట చేపూరగలదు. ప్రాచీనకాలముందలి ప్రాగ్దేశ పరిపాలకులవలె ప్రభుత్వ విధానమున పాగ్గాని దేశము నభివృద్ధి నొందింపవలెనను కోరిక తప్ప వేరుకోరికలేనివారి నందరిని సామ్రాజ్య దోతనమువారు తమలోని ముచ్చుకొనవలెను. అట్టితరుణ మానవులమైనది గాన ఇండియాదోతనమువారు ముందంజవేసి అట్టి సామ్రాజ్యకార్య నిర్వాహక సంఘమును సాధకనామ యగున స్థాపింపవలెను. ఆసంఘమున లక్ష్మీకటాక్షులును గాని సురస్వతీ కటాక్షులును గాని పూర్తిగా గలవారందఱును సభ్యులుగ నుండవలెను. రాష్ట్ర పాలకులకు నిత్యకృత్య నిర్వహణభారము తొలగించి ఈ సభలోవారిని గూడ సభ్యులుగా నేర్పరుపవలెను. అట్టి చోప్రజల ఆశయములను గ్రహించుటకు వారి కవకాశము కలుగ గలదు. ఈ సంఘము రాజప్రతినిధిగారిపరిశీలనముక్రింద హిందూదేశ పరిపాలనమును ఉత్సాహ విజ్ఞానములతోను మనః పూర్వకముగ సానుభూతితోను నిర్వహించుచు శాశ్వతోద్యోగులకు గూడ నట్టి యు గా ర భావములను వ్యాపింపచేయుచు యావదాభివృద్ధి జన నుండలి కని శాఖ్యము నభివృద్ధి నొందింప జూచుచుండవలెను.

పరిపాలనము యప్రదనుగుటకు సానుభూతి ముఖ్యముగా కావలెను గానాగతియులను సరిగ్రాగించిన నట్టి సానుభూతి నునకు కలుగ గలదు బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమున నేను పొందవగుటకు చాల ముప్పొంగు చున్నాను నేడధ్యక్షుల వహించినందులకు నామిత్రులగు సర్ వెలంతును బిరాలుగారికి నందనముల నావరించు చున్నాను సింగుగారు రుపన్యసించిరి

పిమ్మట చాలమంది యుపన్యసించిరి శాశ్వతోద్యోగులగుచ్చి సింగుగారి యభిప్రాయముతో నే నేకీభవింప జాలను మరియు కార్యనిర్వాహక సభలను చట్టనిర్మాణ సభలను మోచుచు నుండవలెనని ప్రజలుకోరు నిక్కాలమున సామ్రాజ్యసభ యొక్కటియు నెట్లామోదము నియ్యగలుగునో నే నూహింపజాల కున్నాను రాధాకాంతమాలవ్యాగా రచిరి

ఆంధ్రవాణి

దేశభాషా సమస్య

ఆంధ్రోద్యమము స్వపరిపాలనమునకు విరోధముగాక స్వపరిపాలనమునకు సుస్థిరగు పునాదిని వైచుచున్నది. స్వపరిపాలనమును గూర్చి యోచించునపుడు, ఆంధ్రోద్యమ బీజముల నిండు మిళితము చేయవలయును. మనముకోరు స్వరాజ్యము కాంగ్రెసు నాయకులకోరు స్వరాజ్యము కాదు. మనకు కొన్ని హక్కులను ప్రసాదించిన మాత్రమున స్వపరిపాలన యనిపించుకొనదు. దేశభాషలలో పరిపాలన జరుగవలెను. ప్రజలు పరిపాలనలో బోక్త్యువుయ్యుకొన శక్తియుండవలెను. ఏ ఇంగ్లీషుభాషయో నేర్చుకున్న కొలదిమంది హైందవుల చేతిలోమాత్రము స్వపరిపాలనాధికార ముండియెడల ప్రజలకు నిరర్థకము. పరిపాలన యంతయు దేశభాషలలో జరుగవలెను. అప్పుడుగాని స్వపరిపాలన జాతీయ స్వపరిపాలన మని అనిపించుకొనదు.

అందుకై రాష్ట్రములు భావ ననుసరించి విభజింపబడవలెను. విద్య యంతయు దేశభాషలలో నేర్పవలెను. దేశ భాషాసమస్య స్వపరిపాలనమునకు బునాదియై యుండవలెను. కావున ఆంధ్రోదేశీయులు స్వపరిపాలనమునుగూర్చి యాలోచించునపుడు గాని, దేశీయమోజనసభలో చర్చించుచున్నపుడు గాని, తమసందేశమును నిర్వచుముగ జాలవలెను. సమగ్రభారతజాతీయత మనయాదర్శముని స్పష్టపరుపవలెను. పునాలోని స్వరాజ్యవాదు లీధర్మముయొక్క సత్యమును గ్రహించినట్లు బాప్తిస్టా, తిలకు మొదలగు నాయకుల వాక్యములవలన స్ఫుట మగుచున్నది.

కాని బిసెంటు మొదలగువారి వ్రాతల యందుగాని, యుపన్యాసముల యందుగాని, యాదృశపథము సువ్యక్తముగ గానుపించదు. ఏదియో స్వరాజ్యము, స్వరాజ్య మని ప్రతిధ్వని మాత్రము గానుపించు చున్నది. వీరలో గూడ సర్. ఎన్. సుబ్రహ్మణ్య అయ్యుగారి రిటీరల యుపన్యసిం చుచు, అవసర మగునెడల హిందూదేశమును భావల ననుసరించి రాష్ట్ర విభాగము జేయుట యావశ్యక మగునని నూచించిరి. కాని, యావిషయమై యంతపట్టుదల జూపలేదు. కావున దేశభాషాసమస్య స్వపరిపాలనా సమస్యకు మూల సూత్రమని యెల్లప్పుడును జాటుచుండుట యాంధ్రుల విధి.

ఆంధ్రుల సుస్వరమే భారతీయుల కందజకును తమ నిజస్వరూపమును జూపగలదు. ఆంధ్రమహాజన సభయందు స్వపరిపాలనము యేమాత్రమువలన ననుసరించి హిందూదేశములో స్థాపింపవలయునో, ఆంధ్రమహాజనులు చర్చించి తీరుమానించవలెను. ఈలోపున ఆంధ్రనాయకులు తమ యభిప్రాయములను త్వరలో బ్రకటింపవలయునని గోగుచున్నాము:- దేశభాషామాని.

బెజవాడ హత్యకేసు:- ప్రతి గ్రామమందును నాడు వాండ్రు, చిన్నపిల్లలును. ఉండ్రాళ్లెద్దికి, అట్లెద్దికి తెల్లవారి ఝాములేవి యాడుదురని నెల్లెరు దెలిసినదే! నిన్న నీ గ్రామమందొక బ్రాహ్మణకన్య సుమారు 9 సం॥ లు గల యామెను కొంద రాడుపిల్లలు మధ్యాహ్నము తీసికొనివెళ్లిరి. ఆమెకు సుమారు నాల్గువందల రూప్యముల నగలున్నవి. ఆనగలు దీసికొని యెవరో దుర్గాగ్రంథ లామెను వైకాళ్యప్రక్క తుమ్మపల్లి వెంకటరమణయ్యగారి తోటలో బాల్చివెట్టిరి. ఇకనైనను చిన్న పిల్లలకు నగలుంచి వీధులందు తిరుగనివ్వరని నమ్ముచున్నాము. అని యొక విద్యార్థి వాయుచున్నాడు.

వికటభారతి

వాసేవారు వ్రాస్తున్నారు దేవేవారు చెపుతున్నార బోధించేవారు బోధిస్తున్నారు భోషించేవారు భోషిస్తున్నారు...

చేసేవారు చేస్తున్నారు - చేయించేవారు చేయిస్తున్నారు - దిగేవారు దిగుతున్నారు - దింపేవారు దింపుతున్నారు...

అంతా విలాసం - అంతా వినోదం - అంతా అవసరం - అంతా అనవసరం - అంతా తృణీకారభావం - అంతా పురానినభావం...

మనకాలపు మహామహిమ మహాత్ముల సందర్శి ఈ లాగు మహాద్భుతంగా మార్చివేస్తోంది. ఏమంటే ఏమీలేదు ఎందుచేతనంటే ఎవరు చెప్పగలరు, మీరు చెప్పగలరా నేను చెప్పగలనా...

అంతమాత్రాన అంతా అలాటివారే అనడం మహా అన్యాయం అంటారా కాదంటారా - అయితే మరేమిటి - లేకపోలేదు - దేశభిమానం లేకపోలేదు...

ఇక లోలోమిటంటారా - ఒక్కటేలోటు. ఇది నంబూరి ఇది చెడ్డది అని నిశ్చయించుకోవడం లోటు. ఈపని మనం చెయ్యాలి ఈపని మానాలి అని ఏర్పాటుచేసుకోవడం లోటు...

ఇది మహావ్యాధి-తాతతండ్రిలనుంచి వస్తున్న వ్యాధి-పుట్టుకతో గూడ పుట్టినవ్యాధి- పుట్టినవారితో గూడా వున్న విచిత్రవ్యాధి-ఆశ్రమ విద్యావిధానం అంతరించి చచ్చిపోయింది...

బ్రహ్మచర్య మంటే దేశములో వుండవారంతా పుట్టినది మొదలు బుద్ధి లో కలిశేవరకు బ్రహ్మచారులే అయితే దేశభివృద్ధి ఏలాగ. మతిలేని మాటలని ఎవరైనా పొరబడతారేమో అది గాదు. మొదట చేయవలసింది విశ్వేశ్వర పూజ అన్నట్లు మొదట ఆభ్యసించవలసిన ఆశ్రమధర్మం బ్రహ్మచర్యశ్రమ ధర్మం-పాతికేళ్లు పట్టుదలతో బ్రహ్మచర్యం అవలంబిస్తే తరువాత వచ్చే ఆశ్రమాల ధర్మాలు సరిగా జరుగడానికి చాలా సులువుగా వుంటుంది...

అంటే ఏమీలేదండీ-అసలు పుట్టడమే ప్రపంచ సేవకండీ-వెయ్యి మాటలెందుకు - అది మొదటిపని సృష్టి చెండవని. 100 ఏళ్ళలోను 75 ఏళ్లు ప్రపంచ సేవ చేయవలసిందే 25 ఏళ్లు మాత్రమే ప్రపంచ సేవతోపాటు సంసార యాత్రకూడా చెయ్యాలి- సేవ సక్రమంగా చెయ్యడానికి తరిమితం బ్రహ్మచర్యంలోనే రావాలి-అదేవునాది - అదిదిట్టపడితే అవతల అంతా నల్లరు మీదబండి లాగ నడుస్తుంది నడక.

సమకాలికాభి ప్రాయములు

భాషలబట్టి రాష్ట్రముల విభజించుట.

కాకినాడలో జరిగిన క్రిందటి ఆంధ్రమహాసభలో "దేశీయ మహాసభలో స్వతంత్రముగ ఉత్తరప్రత్యుత్తరముల నడపుటకై తెలుగు జిల్లాల కన్నిటికిని గలిపి యొక ప్రత్యేక రాష్ట్రము స్థాపించుటకు నేర్పరచుటకు తగిన ప్రయత్నములు జేయవలెను" అని యొక తీర్మానము జేయబడినది. దేశీయ మహాసభ తాత్కాలిక కీర్తిరూప మంతునపుడు దేశీయ స్థాపనంకు తాత్కాలిక గా రిటుల పలికిరి.

"స్వరాజ్యములేక స్వపరిపాలనమును గూర్చి రాబోవు దేశీయ మహాసభలో గొంత చచ్చజరుగుట నిశ్చయము. ఆచర్యలో భాషలనుబట్టి రాష్ట్ర విభజనజేయు సమస్య విచారించబడి నిశ్చయింపబడును. భాషలనుబట్టి రాష్ట్ర విభజన జరుగకున్న స్వపరిపాలనోద్దేశము దృఢమైనది గాని ప్రజల మైనదిగాని కానేరదు."

ఈయందొక మే యాచరణలోనికి దెచ్చిన దేశమంతయు ననేక చిన్న రాష్ట్రములుగ విభజింప బడవలసి వచ్చును. గుజరాతీభాష మాట్లాడువారి కొకటియు, మహారాష్ట్రభాష మాట్లాడువారి కొకటియు, సింధిభాషను మాట్లాడువారి కొకటియు నిశ్చేష్టన బంధాయి రాజధాని మూడు భాగములుగ విభజింపబడవలసి యుండును. ఒడ్రదేశము వీ హారు దేశమునుండి విశ్వేషియవలసి వచ్చును. ఇటులనే యనేక రాష్ట్రములు తారుమారుగ విభజింపబడవలయును. ఉదాహరణమున కొకటి తండు సంగతుల నూచించెదము. ఉరుదు హిందీ భాషల మాట్లాడువారుల ప్రత్యేక రాష్ట్రములు గావలెనందున. తూర్పు బంగాళములోని సహాయ్యులు బంగాళము విడచి ఉరుదు రాష్ట్రమునుండి విడిగింపవచ్చును. అందుచేత ఆంధ్రరాష్ట్ర వాడమును గుతించిగాని భాషనుబట్టి రాష్ట్రము విభజింప బడవలెనను అభిప్రాయమును గూర్చిగాని దేశీయమహాసభ యెట్టి యభిప్రాయము వీయగూడవని మేముతలంచు చున్నాము. "శీ దయ" పత్రిక.

గోరొజనము తులం గకి 2-0-0 రసభస్మము తులము 1.కి రూ 0.10.0 కుంకుమ పువ్వు " " 2.0.0 అమృతాంజనం డిపో, బొంబాయి, అండ్ మద్రాసు

వాతావరణ సి తి

1916 సం॥ సెప్టెంబరు 19-న తేది.

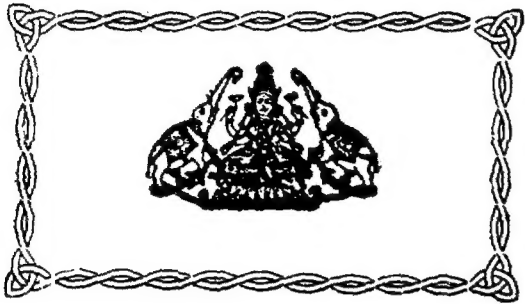
Table with 7 columns: ప్రదేశములు, గోపాలపురము, వాతేరు, కాకినాడ, బందరు, గుంటూరు, నెల్లూరు, మద్రాసు, కడప, నాగపట్టణము, కొలంబో, తిరువనంతపురము, కొచ్చి, కల్కికోట, మంగళూరు, బొంబాయి, మైసూరు, అనంతపురము, బళ్లారి, కర్నూలు, కడప, బెంగళూరు, కొడైకనాలు, ఉదకమండలము, కోయంబత్తూరు, చెల్లూరు, నేలము, తిరుచనాపల్లి, పుదుకోట, మధుర, తిరునల్వేలి. Rows contain numerical data for various locations.

ఉత్తరభాగమునందు వాయుభారము మరికొంచెము తగ్గి నది. బంగాళాఖాతపు ఉత్తరభాగమునందు తప్ప ఇతరభాగము లందు వన్న వాయువు వీచుచున్నది. బంగాళాఖాతమునందు తుపాను గాదులు ప్రారంభ మగుచున్నవి. ఆరఖాత్ తీరము నందు గాలి మెల్లగా వీచుచున్నది. బంగాళాదేశము ఒరిస్సా లయందు తీరముగను, బంగాళాఖాతమునను దక్షిణమున నైరు తీరజవాతములును వీచుచున్నవి. రాజధానియందు పశ్చిమము నను, వాయవ్యమునను గాలి శోరుగా వీచుచున్నది. పశ్చిమ తీరమునందు తప్ప ఇతర స్థానములందు మధ్యమోష్ణము ఎక్కువగా నున్నది. పశ్చిమతీరమునందు వానవలన మధ్యమోష్ణము కొంచెము తగ్గినది, పగటి యుష్ణము సాధారణము కంటె తక్కువగ నున్నది. దత్తమండలములందు పగటియుష్ణము చాల తక్కువగా నున్నది. తూర్పు తీరమునందు రాత్రియుష్ణము కొంచెము తక్కువగను ఇతరస్థానములం దెక్కువగ నున్నవి. కర్ణాటకమున వాయుమండలమున వ్యాధి నెక్కువగా నున్నది. ఆకాశము మేఘవృత్తమై యున్నది. పశ్చిమతీరమున విశేషముగా వర్షము కురిసినది. రాజధానియం దిత్కలము లందు స్వల్పముగా కురిసినది.

బంగాళాఖాతమున కుత్తరమున తుపాను ఏర్పడినది. పశ్చిమతీరమున నింకను విశేషవర్షము కలుగవచ్చును. తూర్పు తీరమున స్వల్పవర్షము కురియును. ఆర్. ఎల్. జోన్ను, వాతావరణ శాస్త్రజ్ఞుడు, చెప్ప

విషయానుక్రమణిక.

వాడెడి ? ఏదెనదు ?	3
ప్రాకృత్యుచక్ష ప్రభుత్వాశయములు	4
వికట భారతి	5
ప్రధానవ్యాసము	
విద్యార్థుల రాష్ట్రీయసమావేశము	6
ఆంధ్రోద్యమ ప్రచారము	7
స్థానిక వార్తలు	8
విరోధాసంగ్రహము	9
విదేశాంత్రవాదము	10
దేశీయాంత్రవాదము	11, 12
గంగీడు తెలిగ్రామము	13
అంధ్రులు, విద్యార్థి, యుద్ధము.	13

ఆంధ్ర పత్రిక

1916 సం॥ సెప్టెంబరు నెల 19-వ తేది
మంగళవారము

విద్యార్థుల రాష్ట్రీయసమావేశము

ఈ రాష్ట్రములోని విద్యార్థులందఱును సంవత్సరమున కొకతూరి సమావేశ మగుటకు తగిన చర్య పుచ్చుకొను నుద్దేశముతో పచ్చయప్ప కళాశాలలో నిన్నటిదిన మొకసభ జరిగెను. ఆ కళాశాలాధ్యక్షుడు రోలోగారు అగ్రాసనాధిపత్యము నహించి, క్రైస్తవ కళాశాలలోని ప్రాధానరు గా. పిట్టెండ్రుగారును, వెస్లేకళాశాలలోని ప్రాధానరు విల్లియమ్సుగారును కూడ సభ నలంకరించిరి. కళాశాలాధ్యక్షులును కళాశాలా బోధకులును విద్యార్థులకు ప్రత్యేకము సమస్యలు కలవని ఈ సభిని నంగీకరించుచే కాక రోలోగారును పిట్టెండ్రుగారును కాకాత్రెత్తుగారును విద్యార్థులకు సలహా సంఘముగా నుండుటకు సమ్మతి నిచ్చుటచే ధ్రువ పరుచుట మిక్కిలి సంతృప్తికరము. ఇంతకాలమును విద్యార్థులు గుడ్డెద్దు చేవిలో బడినవీరిని కళాశాల లో ప్రవేశించిన దాదిగా కళాశాల దాటువరకును గ్రంథములలో బడి అదృశ్యు లగుచుండువారు. అంత క్షానము సంపాదించు తెరువునకు బోవుచుండ లేదు. అంతవృత్తమును ఎరింగికొను ప్రయత్నము లాచరించు చుండలేదు. తమ యభివృద్ధి కాటంకములగు పరిస్థితు లేర్పడినను గ్రహచారమని యనుభవించుచుండితే కాని సంఘము చేరి ఆలోచించి స్వవలయునని సామాన్యముగా తలపెట్టుచుండ లేదు. అన్ని ఇతర విషయములలోను మన దేశమున నవిన యుగము ప్రారంభ మయినయట్లే—జముగా నంతకంటెను ఎక్కువ బలవత్తరము గాక—విద్యార్థుల విషయమునను నవిన యుగము ప్రారంభమయినది. నేటి విద్యార్థులే శేషటి పౌరు కావున దేశాభివృద్ధిని కోరువార లెవ్వరును గ్రంథాలలో పొడసూపియుండు నూతన సంచల విరుత్సాహ పరుపకూడదు. అయిన

యుగసంఘటనల నెల్లప్పుడును కొంత గందరగోళము కన్పట్టక మానదు. ప్రాతఃక్రొత్తలకు సంఘటన కలుగుటచే కొన్ని మునుగురులు వై కెగయక తప్పవు. ఆ కారణముచేతనే విద్యార్థిప్రపంచమునకు సంబంధించి కొన్ని యేండ్లుగా అల్లరి కొంచెము అతీతయముగా చూపట్ట మొదలైనది. విద్యార్థులు సమ్మెలు కట్టుటయు అధికారులు శిక్షించుటయు దినదినవార్తలై పోయినవి. విద్యార్థుల యశావన హృదయ సీమలలో మొలకెత్తి పెల్లుబుకుచుండు భావ ప్రపంచమును గ్రహించజాలనియట్టి పూర్వాచారోపాసకులు విద్యార్థులు చెడినారనియు పడినారనియు వారికి తగిన శిక్ష లేదనియు వారి నణించుటకు కనమార్గము లవలంబియము లనియు వాకొనుచు వ్రాయుచు నచ్చియున్నారు. విద్యార్థులు ఎల్లప్పుడు, ఎల్లప్పుడననే సామాన్యముగానైనను, సరియగు మార్గముననే యుండు రినువారలలో మేము చేరువారము కాము. అనుభవశాలురు కామిచే నారు చేయకార్యములు అనేక సందర్భములలో లోప భూయిష్టములుగానే యుండవచ్చును. వారిని సంస్కరించు ధర్మము వారికి చక్కనిదారి చూపు ధర్మము వారి జీవితములను తీర్పుధర్మము బోధకులదియు నాయకులదియునై యున్నది. అట్లని బోధకులును నాయకులును విద్యార్థులను ఊపిరి యాడని ఇనుపవెట్టెలలో వైచి యుంచుటకు వీరి కధికారము లేదు. కాల పరిస్థితుల నెరింగి విద్యార్థుల స్వయంసహాయమును పురికొల్పుచు వారొకవేళ పారవడినను సాంత్యనవాక్యములచే వారి మృదుహృదయములను మరల్చుచు, పెద్దలు తమ యధికారము నిలుపుకొనుటకు మనల సిగ్గుణయం దిడుచున్నారను భావము వారికి కలుగని యట్టులు ప్రవర్తించుచు, ఎల్లవిధములను, లోకానుభవంబు నందుటవలన నేమి లోకవృత్తము నెరుంగుటవలన నేమి, వారు వికాసవంతులై భవిష్యత్పరత్వాన్ని లగునట్లు వారికి తోడగుచు బోధకులు నాయకులు పాటుపడవలసియున్నారు. ఈ రహస్యము నెరుంగని అధికారధూర్వకులు మన విద్యాలయములలో మన విద్యాపద్ధతి క్రింద ప్రబలియుండుటచేత ఇటీవల జరిగిన యల్లరులు జరిగినవని చెప్పక తప్పదు. అందుకు ప్రతీకారముగా సంఘభావము కుదుర్చుకొని అనుభవలోపముచే కలిగిన కొరంతను ఇందుచే దీర్చుకొని కొంత ప్రయత్నించి చూడవలయునని విద్యార్థులకు తోచియుండుటలో అసహజ మేమియును లేదు. విద్యార్థిమహాసభలు బయలుపడి యుండుటలో విపరీతమేమియును కానరాదు. విద్యాలయములలో కలుగు కష్టముల దీర్చుకొనుటకును విద్యాలయములలో దొరకని శిక్షణమును సంపాదించుటకును ఈ మహాసభలు ఆ యత్నము లగుచుండె ననుటను మాచదు వరు లెరుంగుదురు. ఈ సమయమున కళాశాలాధికారులును విద్యాబోధకులును ఈ మాతనోపక్రమపు పూర్ణార్థమును గ్రహించి స్నేహభావమున విద్యార్థుల సీ యుపక్రమమున నడిపి వారియంతట వారే కార్యమున దిగిన యెడల ఉద్భవింపగల కొన్ని నష్టములను కొన్ని భ్రమలను నివారించుటవెట్టియుండుట విద్యార్థుల సమస్యకు శుభావ

హము నిన్నటి సభలో సభోపక్రమికులు చెప్పిన రీతిని విద్యార్థి సమావేశములకును రాజకీయాం దోళనములకును సంబంధ ముండబోదు. ఉండకూడదు. విద్యార్థులంద రొక కుటుంబమునకు జేరినవారను మైత్రిని పెంచుట మొదటి యుద్దేశము. విద్యార్థుల కిట్టి బహుబుదారీలు కలవని విజ్ఞానము వ్యాపింపజేయుట రెండవ యుద్దేశము. అందులోను మొదట తమ కళాశాల యెడలను పడప దేశము నెడలను వారికి గల జవాబుదారీలు స్పష్టముగా ఎరుకపడవలెనట! విద్యార్థుల మొదటి యాదర్శము విద్యనేర్చి జ్ఞానము నాజించుట యని తెలియ జేయుట తరువాతి యుద్దేశము. విద్యార్థులకుగల కష్ట నిఘరములను ప్రకటించి ప్రతీకారము లరయుటకును విద్యార్థులకును బోధకులకునుగల సంబంధములను బాగుపరచుటకును విద్యార్థులలో కైకమత్వము పెంచుటకును ఈ సమావేశములు ఉపయోగపడగలవట! గా. పిట్టెండ్రుగారు ఈయుద్దేశములనే వేరుమాటలలో పెట్టి వర్ణించిరి. వారును రోలోగారును విద్యార్థుల సమావేశమునకు సానుభూతి చూపి సాయముచేయ నంగీకరించినారు. మరి ఎచ్చట ఏ నాయకత్వమున విద్యార్థుల సమావేశము జరుగవలయునని యుపక్రమించినవారును ఈ యుద్దేశములకు మించిన యుద్దేశములను ఉంచుకొనలేదు. కాబట్టి నేటికాలమునకు విద్యార్థులును సమావేశాన్నిలనియు వారికిని సమస్యలు కలవనియు తగిన యుద్దేశములతో తగిన నాయకత్వమున వారు పనిచేసి యెడల ఫలము నిశ్చయమనియు కళాశాలాధిపతు లంగీకరించుట సంభవించినది. ఇది విద్యార్థులకు వారితోడంగూడ దేశమునకు విజయకారణమని మాయభిప్రాయము. ఇతరప్రాంతములలోని విద్యార్థికారులును రోలోగారును పిట్టెండ్రుగారును కనుబరిచిన దూరదృష్టిని సానుభూతిని కనుబరిచిన యెడల మనదేశమున గురు శిష్యభావము గాఢతరంబై విద్యాలయంబున నేటి పద్ధతిని సమకూరని శిక్షణ బయట తమ గురువుల సాన్నిధ్యముననే విద్యార్థులకు సమకూరు మార్గము సుస్థిరంబై మన యభివృద్ధి కారధారభూతంబు లగు గట్టి కంబములలో నొక కంబము స్థాపితమగుట మన కన్నులార చూడవచ్చును. ఆ భాగ్యంబును మన చక్షువులు అనుభవింప గలవేమో కనవలసి యున్నాము.

హైందవులు—నైనికోద్యోగములు.

వంగరాష్ట్రమున రెండు పటాలములు విచ్చిక నైన్యమును ఏర్పరచుటచే కార్మికేలు ప్రభువుగారు హైందవులకు గౌరవము సూచించుటయే కాక హైందవుల నైనికసమస్య యెడల ఆంగ్ల భూమిలో కొంతవరకు దృష్టిని క్రొత్తగా ఆకర్షించిన వారై నారు. 'టూల్' (నిజము) అను పత్రిక హైందవులకు నైనికోద్యోగములను ఇయ్యవలసిన దని వ్రాయుటలో ఈక్రింది వాక్యములను రచించినది. 'హైందవ విప్లవకారుల సంఘములు ఎన్నియో లేవు. దీని బలమును నిర్మూలము చేయుటకు ఒక్కటే సాధనము. హైందవులకు బ్రిటిషు పౌరత్వమును సంపూర్ణముగా చెందజేయవలయును. ఆంగ్ల సామాజ్యము ఆంగ్లభూమి కెంత యవసరమో అధినివేశముల కెంత యవసరమో హైందవభూమికిని అంత యవసరమని హైందవులు సంవేదన నందునట్లు చేయవలయును.'

ట్రాక్టు పత్రిక ఈ మాత్రముతో వదల లేదు మద్రాసు బిషపుగారి వ్యాసమును ఆధారము చేసికొని అందులోనుండి అనువాదము లొనర్చి హైందవులకు విచ్చిత్త సైనిక సేవా స్వాతంత్ర్యమును సైనికోద్యోగాన్ని తయ్యక కలిగింపవలెనని నొక్కి చెప్పుచున్నది. అనువాదములైన భాగములను ఇచ్చినయెడల మద్రాసు బిషపుగారును ట్రాక్టు పత్రికయు నెంతటి సహ బాధార్యమును చూపి యున్నారో వ్యక్తపడగలదు.

“యూరేషియన్ గా నుండిన పక్షమున ఎంత హీనస్థితిలో బుట్టినను విచ్చిత్త సైనిక సేవలో చేరవచ్చును. ఇండియా కాసన నిర్మాణ సభలో సభ్యుడైయుండు నాతని కుమారుడైనను హైందవు డట్లు చేరుటకు ఆపకాళియు లేదు ఇది నిజముగా తప్పదు. బొంబాయిలో కడచిన డి సెంబరు మాసమున సమావేశమైన దేశీయ మహాసభవారు హైందవ వైద్యకాఖ్యను హైందవ పౌరకాఖ్యతో, ఆనగా వి. సి ఎస్ కో, సమముగా నుండునట్లు తీర్మానమునకు దిగినారు. సైనిక విద్యాలయము లేర్పరచి విద్యార్థులను సైనికోద్యోగములకు సుకీర్తితుల నొనర్పవలసిన దనివారు. ఈ కోరికలకు ఏ విధముగా వ్యాయముతో అభ్యంతరము చెప్పకచ్చు? నే నెరుంగను. హైందవ సైనికోద్యోగములనుండి బ్రిటిషు అధికారులను తీసివేయవలయునని ఇందులో సూచితము కాలేదు. ఇందులో సూచితమైనది సైనికోద్యోగములలో తగినవారిని హైందవులను చేర్చవలసియే.”

“స్వదేశమును సంతరించుకొనుటకుగాను విచ్చిత్త సైనిక సేవావృత్తి ఆకలంబింపబడిన మన హైందవులను అభ్యంతర పెట్టుట నిలువగూడదని. ప్రజల సంవేదనను ఎరుగజాలని యట్టి పరదేశీజాల అధికారవర్గము—అట్టి అధికారవర్గమే నేడు హైందవభూమిని పరిపాలించుచున్న మాత్రమే ఇట్టి యావమాన కరమగునిర్బంధమును ఇంతకాలము ఉండరచ్చి యుండగలను.”

మద్రాసు బిషపుగారి ఈ నాక్యములను అంగీకారముతో ననువదించి హైందవ స్వాతంత్ర్యముల పక్షమున వ్రాసిన పత్రిక ఋజుపర్యాయ పద నామధేయమునకు అగ్గము గాదా! ఇట్టి పత్రికలు గదా బ్రిటిషు హృదయమును ప్రతిఘటించి జేయునవి. ఇవి గదా మనకు ఆంగ్ల స్వభావమునెడల గల శారవమును పెంపొందించునవి. ఇవి గదా నిజముగా సామ్రాజ్యసేవ నొనర్చునట్టివి. ట్రాక్టు పత్రిక మాత్రమే కాదు నూతనదృష్టిపథమును ఈ విషయమున ఉపక్రమించి యున్నది. మార్క్ చెస్టరు గార్డియన్ పత్రికయు సానుభూతితోడనే విషయములను విమర్శించియున్నది. మెకాలే మొదలు కిష్టింగునరకును ఆంగ్లలు బంగాళ ప్రజల సైనిక సేవకు పనికిరాకే రారని తలంచుచు వచ్చినారట! కార్మికలు పభువుగారి కార్యమా ప్రాతివిశ్వాసమును ఖండించి వైచినదట! హైందవ భూమిలోని ఆంగ్లేయులు బంగాళీలకు సైనిక శౌర్యము లేదని నమ్ముదురట. గంగనీరు త్రాగిన వారిని ఎవ్వరును యోధుల నొనర్పజాలరని వీరి యభిప్రాయమట. బంగాళీలన్ననో ప్రభుత్వము వారు తమ్మును విశ్వసింపనందున తమ్మును సైనిక వృత్తిలోనికి తీసికొనకున్నారనియు తుదకు వైద్య సహాయక సంఘములలో నైన చేరనిచ్చుటలేదనియు మొరపెట్టుచున్నారు. మార్క్ చెస్టరు గార్డియన్ యొక్క మాటల కర్థము స్పష్టము. న్యూస్ పేపరును పత్రిక ఇంకొక విధముగా నీ సమస్యనే వివరించినది.

“ప్రస్తుతపు గర్రురు ప్రాత సమృద్ధములను తుడిచి వేసి నాడు. బంగాళీ కార్మికులు రెండు పటాలము లేర్పరచుటకు ఇండియా ప్రభుత్వమువారి సమ్మతిని సంపాదించి కాదు. వీరికి ఇండియా సరిహద్దులలో శిక్షణ యొసంగబడును. పిదప నీ బలములు ఎచ్చట కావలసియున్న నచ్చటికి ఉపయోగము నకు సిద్ధముగా నుండును. ఈ ప్రయోగము గమనింపదగి యున్నది; పరిమిత పరిస్థితులలో ఇది సంపూర్ణముగా విజయవంతమైనను హైందవభూమిలో విచ్చిత్త సేవా స్వాతంత్ర్యము హెచ్చగునని గాని శూరజాతుల యావములకు సైనిక వృత్తి

ఏర్పడి స్థిరముగనూ కాని ఎవ్వరును ఎదురు చూచుటకు వీలు లేదు అధికారులు సైనికోద్యోగములకు హైందవులకు హస్తగత మొనర్చి ఒక్క చక్కని యాదార్య కార్యముచే అభివృద్ధి మార్గము అవలంబితి నుగుచున్నదని హైందవభూమికి సుప్రభవర రాదా?”

హైందవులు కోరుచుండునదియు నింతకంటె ను హెచ్చు సమయములేదు ఒక్కటిరెండు ఉదార సంస్కారములను ఏమాత్రమును అరగింక కార్మింప సరిక ప్రభుత్వమువారు పక్షమీతులేని హైందవ భూమియందు కలుగ గల సంతృప్తికి ఆనందమునకు మేరయుండదు ముందునకు మన ప్రభువులు మనకు ధారాళముగా స్వాతంత్ర్యములను ఇత్తురను నమ్మకమును అట్టి సంస్కారములు కలిగింప గలవు కొద్దిగాకొద్దిగా జంకుచుజంకుచు ఇతరమాలదాయని షోలాయ మానపడుచు అధికారులు సంస్కారము లొనర్పజూచి యెడల ఇది ప్రాత పాటే గాని నూతనవికాసము నూతన దృష్టిపథము కాదను ననుమానము బలపడిపోవును. ఇట్టి సంవేదన బలపడుట యెవ్వరకును శ్రేయస్కరము కాదు. ఆంగ్లపత్రికలు ఒకటికి రెండు రెంటికి మూడుగా మన పక్షవాదము నారంభించి యుండుట చే ముందునకు మన యధికారుల దృష్టిపథము మారితీరునని మనము నమ్మనచ్చును. పల్కుసు ఫర్లు ప్రభువుగారు కార్మికలు ప్రభువుగారు సూచించిన దారిని దృఢతరముగా పూని పనిచేతురేని సమస్య విడిపోవును. ఆంగ్లపత్రిక లారంభించియుండుట శుభసూచకము. తుట్టతుదకు మన మాంగ్లహృదయమునకు జేరి మన స్వాతంత్ర్యముల దెలుపుకొన గలుగుచున్నా మనుటకు నిదర్శనము. స్వాతంత్ర్యమే స్వర్గలోకముగా నెంచు ఆంగ్లజాతిని నింక నెంతోకాలము మన అధికార వర్గములు తమ నాయకత్వమున నిలుపుకొన జాలవు. తమ అధికారమునకు కర్త యగు నాజాతి హైందవ భూమియొక్క విజ్ఞానముతో నాడేరింప బోవు మార్గమున నడచుకొనవలసిన నారు కాగలరు. ఆనాటిని కడుంగడు దగ్గరకు చెచ్చిన ఈ మహాసంగ్రామము ఇతరవిధముల ఘోరంజైనను ఈయొక్క విధంబున మనకు వైవదత్తవరంబని యొచవలసియున్నది.

నీరును కాచాడికొనుడు

ఈనగరపాలక సంఘమువారు పంపిన ప్రకటన యొక్కటి రెండుదినములు మాపత్రికలో ప్రకటింపబడినది. ఈనెల 21 న తేదీ గురువారము దినమునందు రాత్రియంతయు కొలాయిలలో నిప్పటికంటె ఎంతో జ్వలముతో నీరు రాగలదు. ఎంతవరకు ఈ జ్వలముచే వ్యయము హెచ్చునో ఎంతవరకు నాశనమగును భరింపగలకో అనుసంగతినీ నగరపాలక సంఘమువారు ఈ ప్రయోగమును బట్టి నిర్ణయించుకొనును. వ్యయము భరింపరానియెడల వేరము చేయుట మానేయక తప్పదు. ప్రజలయొక్క అలక్ష్యమునలన ఇట్టిఫలము కలుగునేమో యను భయమున నగరపాలకులు ఈ ప్రకటనను వెలువరచినారు. జనులు జాగ్రత్తగా నీటిని వాడుకొందురేని వేగ మెంత ఎక్కువచేసినను నగరపాలకులకు నష్టమురాదు: నాలుగునెమేషములు నీరుపట్టుకొనవలసినవోట మనభాగ్యశాలులు రెండు నిమేషములలోనే నీరు పట్టుకొని భద్రతల బందుకులకు సకాలమున వంటకుముచేసి పెట్టి ఎంతో సుఖముండవచ్చును. నీరు ధారాళముగా వచ్చుచున్నదికదా యని ఊహక కొలాయిలు వదలివేసి దండుగగా నీరును మురుగు కాలువలలోనికి ప్రవహింపనిచ్చిన యెడల పురపాలకులకు వ్యయము రెట్టింపో మూడింతలో పదింతలో అయిపోవును. వారు వేరముగా ననుటకు సాహసంపరు. అప్పుడు ఇప్పటిస్థితియందే మనభాగ్యశాలు లందవలసి వచ్చును. ఇప్పటినిటిసంధరాతోనే మనము గంభీర ప్రవచనస్థితియందుము. కాబట్టి మన మొక్కసంగతి జ్ఞాపకముంచుకొని రేపటి గురువారమున, జేగమును నిరువాతి శాశ్వతముగా నగరపాలకులు పెంచుచురేని తరువాతను, మనమునీటి పరఫరా విషయమున భాగ్యశాలులకును మనసోదరులకును

జాగ్రత్తకలిగించుకొని యున్నాము ఈ మాటలలోనికి నీరు వైవమిచ్చి చురుగోన యువలలోను ప్రవహించుచున్న చచ్చుటలేక గగనమున నీరు పరా చెయ్యల యోచనము లేదు. లవో కనిపెట్టి అనితెన్న అట్టివారిని పెంపొంది వారిలో కొని లింగచేసి లింగములను మనుభవించి సుభక్తి వైవమిచ్చి ప్రవహించుచు వైవమిచ్చు యెడల ఎట్టి తరువాత గాంధీయుల మూము మెల్లకు మెల్లకు కొని వచ్చి ఇంటింటికి చురరా చేయుట నానాలకుల పరిమైయున్నది. దీని కలతలని వ్యయములకును వైవమిచ్చునది. ఇప్పటికనునగరమునకు నాభ్యముగా నీరు నగరముగుటకు ఎంతయైనను 65,682 లగుచున్నది ఇట్లు గ్రహకాలనివహితమగుచుగా వ్యయము హెచ్చుచు పోవును. నగరపాలకులు నీరు నీళ్లు నీళ్లుగా చేయుచు గాక ప్రజల అనుకూలమునకు ఇతర వ్యయము లెన్నియో చేయుచున్నార మురుగు కాలువ లెన్నియో చేయుచున్నారు. గొట్టి వైచుచున్నారు. వైద్యాలయములు పెట్టుచున్నారు. విద్యాలయములు స్థాపించుచున్నారు. అన్నిటికిని ద్రవ్యము కావలయును. నీటిలో దండుగయైన ఇతరములకు ద్రవ్యము లేకపోవును. అనగా మన భాగ్యశాలులు నీరు దండుగ చేసిన పక్షమున మనము దుర్వ్యాసము లేకు మురుగుకాలువల మధ్యను వసించవలసి వచ్చును. పెంపొందిబ్బులు చేసిన వీధులలో తిరుగవలసి వచ్చును. వీకటి దోచలలో నడయాడవలసి వచ్చును. తలనొప్పి యనిన నందు చెంత వొకనకి గతికి రావచ్చును. ఇవి యన్నియు మన దండుగమారితము వలన కలుగవచ్చును. కాబట్టి నగరపాలకాధికారులు మనలను నీటిపర్యాయమున అనుకూలము కోరుడుగాని దండుగ చేయుటదని హెచ్చరించి నారు. ఆ హెచ్చరిక కైకొని వారికి తోడగుట మన భర్తము. మద్రాసులోని ఆంగ్ల నీ విషయము జ్ఞాపక ముంచుకొని పౌరజీవ భాగ్యమును నెరవేర్చుర గాక యని కోరుచున్నాము.

కొత్త కార్యనిర్వాహక సభ్యుడు

గిల్బర్టు గారు నీ హోల్డ్స్ ట్రాక్టుగారి స్థానమున కార్యనిర్వాహక సభ్యులుగా నియమితులయ్యెదరని వినుటకు సంతోషించుచున్నాము. గిల్బర్టు గారు సామాన్యముగానే హైందవ సామభూతి గలవారు. మన ఆటవికాఖ్యలో ఎక్కువ ప్రజారంజకములగు మార్పులను కలిగించుటకు తోడైనవారు. ఆటవిక పంచాయతుల నిర్మాణమునకు కారణభూతులైనవారు. ఇంతేకాక గిల్బర్టు గారు ఆంగ్లలయెడ నాదరము వాగుగా గలవారనియు తెలియుచున్నది. వీరు ఆనంద గజపతిగారి తదనంతరమున రమారమి ఎనిమిదేండ్లు విజయనగర సంస్థానమున సర్వాధికారిగా నుండినవారు. అప్పుడు ఆంగ్లలతో వీరికి కలిగిన పరిచయము వీరి యాదరమునకు కారణభూతులైనది. ఆంగ్లల ఆదర్యాశయములను వీరు గౌరవముతో చూడగలరని నమ్ముచున్నాము. వీరు బోర్డు సభ్యులలో నాలవవారుగానుండియు వీరికంటె ఇంకను నెండవో వి. సి. ఎస్ లు సేవాశాలమునబట్టి వృద్ధులుండియు వీరే నెంట్లంటి ప్రభువుగారు నియమించుట చూడగా మనకును మంచి కాలము గావచ్చుననుట మాచితి మగుచున్నది. శుభంబుగాక.

ఆంధ్రోద్యమ ప్రచారము

(ఆంధ్ర సేవకుడు)

ఆంధ్రోద్యమము ఆంధ్ర ప్రదేశ్ మామి నాలుగుసంవత్సరములైనది. నాలుగు మహాపరుల జరిగినవి. అనేక జిల్లా సభలు జరిగినవి. దేశాభిమానము, భాషాభిమానము, జాత్యభిమానము, ప్రత్యేక సుతన్య భాగ్యభిదేది రాహిత్యము, భాషానుసంజనుగు రాజ్యవిభాగము, ప్రత్యేక ఆంధ్రరాష్ట్రము ప్రత్యేకాంధ్ర విశ్వవిద్యాలయము ఆంధ్రోద్యమమునే గుంటూరు పథమున భాగ్యశాలులకు ఆంగ్లేయులకు అనుకూలము బోధించి ఆంధ్రరాజ్య ప్రతిష్ఠాపనకు సత్వరము తోడ్పడుటకు ఆంగ్లభాషా ప్రచురణ దినపత్రికవై రా ముఖ్యాంశములు. అనేక విజ్ఞాన ముఖ్యముగ గంభీరభాగ్యశాలుల బోధింపబడి, సాణముగా వ్రాచు నమక నేర్పిన ప్రతి ఆంగ్లనిక ఈ కేటగిరి. ఈ విషయాలలోనే పాలకులు సహితము లవైపు దృష్టి గుచ్చి పూర్వము కలె ప్రసాదమును పెట్టుట కారంభించినారు. ఇంతకు విముఖులైన గెండుగురు పౌరజీవులు జానక కొంకినకు చక్రాభిమాన ప్రేరణము లకు ఆంధ్ర

మాయుట కాంక్షించినది ఈ క్రిష్ణముగా లభించుచున్న ప్రాచీనములతో సుతంజీ చెందవలెనా, లేక 1000 కృషి చే ప్రజావ బోధముచేసి, ఆంధ్రోద్యమ ప్రచారము ఆంధ్రదేశ మంతయు వ్యాపింపజేసి, విద్యావ్యాప్తిచేసి, చర్చలచేరిన, సులభతైలిలో వ్రాయబడిన వ్యాసముల సుచితముగా క్రిష్ణము గా దేశమంతటను వ్యాపించుచున్న పుస్తకాగారముల మూల మున పంచిపెట్టి పాఠకులకు బోధచేయుచుండగా, రాజకీయ సభలలో పలుమారు మాట్లాడి, సాంకేతిక భారతీయ మహాజన సభలో తీర్మానము చేయవలెనా? ఆంధ్రోద్యమ మనగా ఏమో భారతీయ మంగుడు ప్రతి విద్యావంతునికీ యిటువు రా వుండునట్లు దేశ మంతట కలవరబరచవలెనా ఈ విషయములో మొదటనే ముందుండిన మన ప్రసిద్ధ నాయకులు రాజోవు లక్ష్మీ మహాజనసభలో పూర్వప్రయత్నములచేసి ఆంధ్రో ద్యమ తత్వమును స్పష్టపరచి మహాజనుల గోధించి ప్రత్యే కాంధ్రరాష్ట్రస్థాపన కాంగీకారమును ఆముఖింబున బడయ వలెనా. దీనికి సాధనములు (1) 400 ములలో సుబోధకముగ వ్రాయగల ఆంధ్రవిద్యార్థులు భౌతికంగా న్యుదయమునకు సదా, కృషి చేయునట్టి భారతీయ దైనిక నా మూల్యము కన్నీటికి వ్యాసముల వ్రాయవలెనా హిందూ ముసల్మాను పార్శ్వ, కిరీస్తీయ, అనుబంధముగాని, ఎవరైనా ఉద్యమమును వారు సహించగలరా లేక విరోధించెదరా అనే సందే హమునువదిలి, నితానిత వర్గముల నెవ్వరినిపంపింపనట్టి ప్రతి ప త్రికలోను వ్యాసములను ప్రచురించి చర్చలను పురికొల్పవలె ను. (2) ఆంధ్రమహాజనసభవారు ప్రచురించిన సంఖ్యాపాత్ర ము సహితంబగు చిన్న పుస్తకమును వేలవేలము ముద్రించి, నిరంకు బొంబాయి భారతీయ మహాజనసభ వచ్చిన ప్రతిభార తీయునికి, ఏదో యొక దిన పత్రికా బంధముగ వెంటనే పంప వలెను. ఈ నెల 30 వ తేదీన రాజోవు సర్వభారత మహా జనోపసంఘములో ఈ విషయమును చర్చకు తెచ్చుట ఆవశ్య కము. (3) దొరకనమువారికి, ఆంధ్రభాష తెలియని తదితరుల కు ఆంధ్రోద్యమమును, ఆంధ్ర వాంఛలను అను దినము కన్నుల కెరుట నుంచుటకు ఆంగ్లభాషలో నొక ఆంధ్రదైనిక పత్రికను ముఖ్యురాలము. దీనివిషయమై అనేకమాట్లాడ నిర్ణయకర్తలు, తీర్మానములు జరిగినవి. గాని, సరస్వతీ ముఖమునుండి వెలువడ లేదు. దీనిని సాధించుటకుగల మాట్లాడులలో సర్వోత్కృష్ట ముగునునది ఏదనిన, అంహాబాదులో స్థాపింపబడిన "లిడరు" బొంబాయిలో వెలువడిన "బొంబాయి క్రానికల్" వలె, మన ఆంగ్లదైనికకూడ స్థాపింపబడవలయును. క్రానికల్ లో సమా నముగు పదవిని లభింపజేయవలెను. ఆరీతిగా వెలువడుటకు వలయు మూలధనమును ఆంధ్రనాయకులు, మణిశ్రేణులు, ధనాధ్యులు కలసి చం దాలు వేసి కొని, భాగము లుకొని, ఒక సంఘము నేర్పరిచి, సర్కారులో ఈసంఘ మును నమోదు చేయించవలెను. రాజకీయ ప్రవీణుడు, ఆంగ్లేయసాహిత్యగుం దనమాన పరచితుండును, భారతస్వాతంత్ర్య, అపరాధశాస్త్ర, పాశ్చాత్య సగు నొక ప్రచండదేశాభిమానిని మనపత్రికకు ప్రధానసంపాదకునిగా నియమింపవలెను. ఇట్టిప్రజ్ఞాంతుడు ప్రస్తుతములో దొరకని యెడల ఒక ఉద్ధిమవిద్యార్థిని ఆంగ్లదేశములో అమెరికా లో పంపి పత్రికాప్రచార, లేఖన శాస్త్రములలో ప్రవీ ణుడగునట్లు తరీఫీదు చేయవలెను. ఇంత ధనములేనిదో క్రిష్ణ సాధనముగా ఆంధ్రోద్యమమునందు కిసుకలేనియు ఇందుక ఆభిమానులకు ఏదైన నొక చెప్పే పురిలో గాని, కలకత్తాలో గాని ప్రచురింపబడుదైనిక పత్రికా సంపాదకునికద పత్రికా ప్రచారోద్యమ నభ్యసించుటకు బంపవలెను. బహుశాచెన్న పురి లో ఆసియాటిక్ దొరకానిగారివద్ద సయగు విద్యాభ్యాసము నకు ఏర్పాటు చేయవచ్చునేమో, ఆంధ్రాభిమానులు ప్రయ త్నించి చూడవలెను. పత్రికా సంపాదకుడు సహాసాత్ముడై భాగతాభిమానుడై ఆంధ్రోద్యమాభిమాని గావలయు. ఇందులో ముద్రాకాశనమునకుగాని, గంగునకుగాని దెవకూడదు. అన య్యముగను, సుబోధ్యముగను, ద్రాక్షాపాకంబుగ వ్రాయగల యు గావలెను. భావీయాభిమాను విశ్వతోషక ముఖింబులు యగును. రాజకీయ, ఆర్థిక, అంతర్జాతీయ, పాఠశాస్త్ర, యజ్ఞ, నాణ్యత, సాంకేతిక, ఇది యది యున నేల, ఏయే ల ఆంధ్రభాషోద్యమము సంబంధముగు సమస్యలు గునో, అగూఢవిషయముల నన్నింటిని నిరవమాన గా సర్వజనావ బోధకంబుగ వ్రాయగలిగియుండ వచ్చును నిరంతరాభ్యుదయ మూలమున నే ట్టి నేర్పరియగు సంపాదకుని కి తోడు యగు యభ్యాసము నిర్వహింపదై యుండ

స్థానిక వార్తలు

జరుగబోవు సంగతులు.

సెప్టెంబరు ప్రతిమంగళ బుధవారము
జ్ఞానవాసిష్టము (ఉపన్యాసము) సా. 7 గం.
సెప్టెంబరు 20 బుధవారము
భక్తి (ఉపన్యాసము) సా. 6 గం.

రామమోహన్ గాయి వర్తంతి:— రామమో హన్ గాయిగారి వర్తంత్యుత్సవసందర్భమున రేపటిదినమునా యంకాలము 8-15 గంటలకు పచ్చయ్యపాకారేజిభవనమున జరిగిన ఆరంభముగారు "గొప్పతనమును" గూర్చి ఉపన్యాసిం చెదరు న్యాయమూర్తి టి. పదాశితాయ్యగారు సభాధిపత్య మును వహింతురు

పోలీసుబహుమతులు.—తిరునల్వేలి రామ్మూర్తు జిల్లా పోలీసువా లొక బందిపోటు దొంగతనపు కేసులో బాగా పనిచేయుటకుల పోలీస్టు ఇనస్పెక్టరు ప దొరస్వామిపల్లె గారికి రూ 200 లును, సబ్ ఇన్స్పెక్టరు మణ్ణుభిముపల్లెగారికి రూ 75 లును, నాగస్వామి నాయుడుగారికి రూ 50 లును బహుమాన నియమింపడెను.

అపాయము.—వరంజియరులు తుపాకులు గాల్చుటను నేర్చుకొను స్థలమునుండి ఒక మైలు దూరముననున్న పల్లా వరమువద్ద క్రిందటి శనివారమునా డొక హిందూస్త్రీ రాళ్ల నేరుచుండగా నామె కొకగుండు తగిలెను. ఆమెవెంటనె తెలివితప్పిపోయి క్రింద బడిపోయెను. జనరలు ఆసుపత్రిలో చికిత్స జేయుచుండగా నిన్నటిరాత్రి యామె మరణించెను.

సర్. ఎమ్. విశ్వేశ్వరయ్యగారి జన్మదినోత్స వము:— 15 వ తేదీ శుక్రవారము నాటి సాయంకాలము 6-15 గంటలకు ఎగ్మూరు బాలికా పాఠశాల విద్యార్థినులచే పి. భావ్యకారులనాయుడుగారి బంగళాలో నొక సభ జేయబడెను. బాల్మీక ఆర్. ఎస్. అయ్యంగారు సభాధిపత్య మును వహించిరి. పాఠశాలాధికారిమూలముగా నీ జన్మదినోత్స వము జరపినట్లుల వారి చిరాయువునకు ప్రార్థించుచు బాలి కలు విశ్వేశ్వరయ్యగారి కొక తండ్రిపాద నంపిరి.

న్యాయ అబ్దుల్ రహీముగారి మిత్రులు:— నిన్నటిసాయంకాలము పోలీసుందిరమున పి. త్యాగరాయచెట్టి గారి యాజమాన్యముక్రింద మదరాసు హైకోర్టులో ముఖ్య న్యాయమూర్తిగా పనిచేయుచున్న గౌరవనీయులగు న్యాయ అబ్దుల్ రహీముగారి మిత్రులును, వారియందు భక్తితాత్పర్య ములుగల వారనేయులు గలిసి యొక సభ జేసిరి. వారీయున్నత పదవి నొందినందులకుగా నొక వసభోజి జేయుటకు వారంద రిచ్చగించి అతిథుల సత్కరించుటకు తగు సదుపాయములు జేయుటకు అతిథి సత్కారసంఘ మొకటి యేర్పడినది. రావు బహద్దరు పి. త్యాగరాయ చెట్టిగారును, ఖాన్ బహద్దరు ఎమ్. డి. అబ్దుల్ మదుసు బాద్షాగారును, కమ్మారిరంగ అయ్యంగారును, రిచ్చండుగారును, ఖాన్ బహద్దరు వాల్మీలాల్ సెయిత్ గారును, దివాన్ బహద్దరు ఎల్. పి. గోవింద రాఘవయ్యగారును, మాలానా అబ్దుల్ సుబ్బుక్ సాహేబుగారును అతిథి సత్కార సంఘసభ్యులుగా జేరిరి. చందాపట్టిక తయారుచేయ బడినది. తత్ఫలితము విస్తారముగా సామ్య మనూలైనది. అట్లే బరునెల ప్రారంభములో బహుశా మూడు నెలవియనులో నీవీండు జరుపబడును.

వలెను. ఆంధ్రాభిమానియగు ఆంగ్లేయపత్రిక హిందూదేశము లో వెలువడుచున్నట్టి ఏపత్రికకును తీసిపోతుండ సర్వోత్కృష్ట మై స్వదేశీయ, పరదేశీయ హితాహితీకులచేతను మెచ్చుకొ నబడు కట్టుండవలెను. ఇంతసనికి వెంటనే ప్రూనుకొని, సాయ గ్యముతో నిర్వహించిననే మనతెలివి తేటలు. దేశాభిమానులు కావ్యధిక్షిత జగద్గీర్తిమై ఆంధ్రోద్యమము సులభముగా సర్వ జనాగరణమును బడసి, విజయము చేరే మగును.

ఈవిషయమును మనవిద్యార్థులు, ధనాధ్యులు, స్వభా సా. స్వదేశీ, స్వోత్కృష్టాభిమానులు గమనించి, మండకర్ణులు గాక, వాక్పూర్వ సమ్మాహమును విడచి, కార్యకర్తలు లగు యరు గాక.

ఫాదరీ చర్య.— ఈనెల 18 వ తేదీని చాకలిపే టలోని సెంటురాక్ చర్చియందు హిందూ క్రైస్తవవివాహము జరిగినది వివాహము నిర్ణయించబడిన కాలము ఉదయము 6 గంటలు కాని వివాహముచేయ చధికారముగల మతిగురువు రిమస్ట్రంటేషనిమీద నెక్కడికోపోయి 8-15 గంటలకు వచ్చి వి వాహకాలమున కభ్యంతరము గలిగించెను నేను అతనియొద్దకు పోయి "నిర్ణయింపబడిన కాలమునకు మిరీధలముననుండక మరె చ్చటికో పోయిన నెట్లు కార్యము జరుగగలదు నా వివాహ మును సందర్శింపవచ్చిన పెద్దవారును సకాళమునకువచ్చి కొంత కాలము వేచి పోయినవెనుక నా మీరువచ్చునది "అని నేనడుగ గా రెవరెందు ఫాదరీ కె బో నెక్ గారు "పోరుమునీకొనము, ఇంకను ప్రేటునెడల బయటికి వెడదను" అని మొరటుగా ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి అనంతరము నాకును అతనికిని కొంచెము వాదముజరిగినది. ఇదియంతయు జరుగుచుండగా నున్న వారనే కులుగలరు వారు ఫాదరీగారిని పరి పరి విధముల దూషించిరి. ఇట్టిఫాదరీలు ఉన్నయెడల రోమను క్యాథలిక్కు మతము సుఖముగా నుండు నెట్లు?—ఒక రోమన్ క్యాథలిక్కు క్రైస్తవుడు

8వ తేదీ విదేశముల టపాలలో మెడినా అను మె యిలుస్తీనురు నిన్నటిదినము నూయల కాలమును చాటినది.

నల్లమందు ఎగుమతి
కూరియన్ అనుఒక సిరియాను క్రైస్తవుడు ఇటీవల ఆఫ్ఘదము లని— రెండుమణుగులు తూగుముటలో నల్లమందు నెట్టి ప్రేయిటు నెట్టిల్లెంట్లకో చైనాకో పంపుటకు నాగ పట్టణము చేరుకుపంపెను. అమాటున రేపుఅధికారులుచూడగా నల్లమందుండెను. విచారణ జరుగుచున్నది. కొంతమంది ఆరెట్టు చేయబడిరిని తెలియుచున్నది.

ఫోర్టు సెంటు జాజ్ కెట్టు.
సెప్టెంబరు 14 మంగళవారము.
వైశాఖరెండు బాక్సును ఐ. సి. ఎస్. గారికి మెడికలు సర్టిఫికేటువైని ప్రివిలేజీ నెలవుతో గలిపి ఆరుమాసములు నెల వొనగబడినది.

మదరాసు దొరతనమువారికి పంపవలయు జాబులు మొదలగు కాగితము లన్నియు ఆగ్టబరు 14 వ తేదీకి ఉదక మండలముచేర నేరనియెడల మదరాసున కంపవలయును.

ఈక్రింది యుద్ధోగ్యులు మొదటి తరగతి న్యాయాధికారులుగా నియమింపబడిరి. సమ్మేరి నావాలా విచారిండు అధికారము తప్ప తక్కిన మొదటి తరగతి న్యాయాధికారి యధికారము లన్నియు నొగగబడినవి.

1 విశాఖపట్టణము జిల్లాలోని డెప్యూటీ కలెక్టరుగా నున్న వింజమూరి వెంకన్న పంతులుగారు.

2 రామ్మూరు జిల్లాలో డెప్యూటీ కలెక్టరుగా నున్న పుండి దురేస్వామి అయ్యంగారు.

3 గుంటూరు జిల్లాలోని డెప్యూటీ కలెక్టరుగానున్న ధర్మపురి వాచస్పత్యము శ్రీకాంతయ్యగారు.

ధర్మపురి వాచస్పత్యము శ్రీకాంతయ్యగారికి స్వద స్థానికాంగ్లభాషలో సాక్షి విచారణను వ్రాసికొను అధికార మొసగబడినది.

కోటనరాజు సన్యాసిరాజు పంతులుగారు విశాఖపట్ట ణము జిల్లాయందలి విజయనగరమునకు ప్రత్యేక న్యాయాధికారిగా నియమింపబడిరి.

ఉచితము:— ఆంధ్రదేశమందలి పుస్తక భాండాగార ములకు శ్రీ సమాజములకు, తుమ్మలగుంట శేకవరావుగారిచే రచియింపబడిన "కమల" యను నవల పోస్టుఖర్చులతోటకు. అగ్గజా విశ్వపంపినచో ఉచితముగా నియ్యబడును. ఒకసంపుట కము వజ కట్టులీయబడును. నవయువారు బాపట్ట తాలూకా, పెద్దచెలుకూరు, శ్రీ చిదానంద పుస్తక భాండాగారపు కార్య దర్శి కోవవేంకట రాయశర్మగారికి వ్రాసిన బడయగలరు.

శ్రీ ఆంధ్రసరస్వతీ గ్రంథనిలయము, నిడుబ్రోలు:— గుంటూరుజిల్లా బాపట్టణతాలూకా నిడుబ్రోలుగ్రామమున స్థా పింపబడిన శ్రీ ఆంధ్ర సరస్వతీ గ్రంథనిలయము యొక్క ప్రథమ వార్షికోత్సవము 24-9-16 తేదీ ఆదివారము సాయం కాలము 4 గంటలకు మ|| రా|| రా|| శ్రీ, చంద్రమౌళి చిదం బరరావు పంతులుగారు యగ్రాసనాధిపత్యముతో జరుపుటకు నిశ్చయింపబడెను. అని కార్యదర్శిగారు వ్రాయుచున్నారు.

బిరోవా మహా సంగ్రామము

శత్రువుల యుద్ధాలొచన సభ

బొంబాయి యుద్ధమునుగూర్చి చర్చించుట

బ్రిటిష్ విమానముల దాడి—శత్రువుల విమానశాలపై బొంబులను వదలుట

ఇటలీవారి పురోగమము—శత్రువులకు హామీలు కల్పించుట

[రైటరు పి. జి. సి.]

ఇంగ్లాండు

బెర్లిన్ బాగ్దాదుమార్గము.

లండను, సెప్టెంబరు 17 — బెర్లిన్ బాగ్దాదులకు సంబంధములును, రాకపోకల యేర్పాట్లను నిలుపుకొనుటకు జర్మనులు సర్వవిధములను బయల్పడుచున్నారనియు ఈ రాకపోకల నణచివేసి జర్మనుల ఆశలను నిర్మూలముచేయుట ముఖ్యమనియు, గాయములు తగిలిన అధినేత పైనికుల యొద్ద సుపర్యసిండుచు పాల్ మెంటు సభ్యులగు ౪౩ మార్కుస్ వైస్సగారు చెప్పిరి.

ఫ్రాన్సు

కోర్స్ లెట్టి పతనము.

లండను, సెప్టెంబరు 17:— నున విజృంభణమునందు కోర్స్ లెట్టి నునవశమగుట అద్వితీయమైనది. ఉదయమున యుద్ధము ప్రారంభమయ్యెను. ఒకపర్యాయము నునకును ఒక పర్యాయము శత్రువులకును జయముగలుగుచువచ్చెను. ఆల్బర్ట్ బెహంబోండ్డు మూలముగా శత్రువుల క్రొత్త సేనలు వచ్చుచుండెను. సుధ్యాన్నమున పెంచలకడనే బ్రిటిష్ వారు ముట్టడి నారంభించి వీధులలో గూడ ముట్టడిసలిపిరి. బనేరియనులను బ్రిటిష్ వారును పిడికిళ్లతోడను, కత్తులతోను రిపాల్యులతోడను పోరిరి. తుట్టుతుదవఱకు గ్రామమును గాపాడవలయునని జర్మను అధికారు లాజ్ఞాపించిరి. కాని జర్మనుపటాలములు తామెడిపోవుచుండుట చూచి లొంగిపోయెను. మార్టిన్ పిష్టానదను యుద్ధ ముతీత్రప్రముగా జరిగినది. పట్టుకొనుటకు ఒక పలూపు యడచుచు తాను బ్రిటిష్ వారు ముందుకు క్రొసేకొని వచ్చుచుండగా తనపటాలముతో రిలించుచుండ గొలక పోయితిని చెప్పెను.

ఫిరంగివై మానికదళములు.

లండను, సెప్టెంబరు 18 — నిన్నటిరాత్రి ౪౩ డగ్లస్ హేగ్ గారి రిట్టుప్రకటించి — ఆంకరునదికి దక్షిణమున శత్రువులు తీవ్రముగా పోరిరి కాని వారి ప్రయత్నములను వ్యర్థము చేసితిమి లాటియన్ ప్రాంతమునను, ఫ్లేర్బుకు పైగమునను మన అగ్నివర్షమున కనేక శత్రువైనకు లాహుతియయిరి ఫ్లేర్బు చూర్చి పిష్టలినుండి ఒక శత్రుపటాలము వ్రా అడవివై పునకు వచ్చుచుండగా నునపటాలములు రెండు యుద్ధరంగమునకు బయట వారితో ముఖముఖిని పోరి జయించెను శత్రువులు పశ్చిమము నొంది, వెనుకకు బారిపోయిరి మాకెట్ మైదానమున కుత్తరమున నునసానములను మేము ఎలపఱచుకొంటిమి. నున కిరింగిదళము తీవ్రముగా పనిచేసి గూర్జాడికోరు నొద్ద శత్రువులనుండుగుండ్ల నిలువసానమునకు నిష్క్రమించెను నున విమానములు శత్రువుల రాకపోకలు ఒగుగుద్దలములపై జను ప్రయత్నముగా పనిచేసినవి మనవిమానములు మాడు తిరిగిరాలేదు.

మహా విజయము

లండను, సెప్టెంబరు 15 — ముఖ్యరంగమునుండి రైటరు విలేఖకు డిల్లువ్రాయుచున్నాడు — మర్నీ యుద్ధమునకు వెనుక గలిగిన విజయములలో నిన్నటిదినము బ్రిటిష్ వారికి గలిగినది మహావిజయమని చెప్పదగినది ఇంతవరకు 2500.యంది ఖైదీలు లెక్క పెట్టబడిరి ఖైదీలింకను వచ్చుచున్నారు శత్రువుల సేక శిష్టులను గోల్పోయి యుండుట జర్మను సైన్య కిరంగుల బలము తగ్గిపోవుచున్నది. శత్రువులు బయటచూడగల ఉన్నత స్థలమునుండి తొలగిపోయినందువలన శత్రువుల విమానములు నిష్క్రమించుట లుచున్నవి శత్రువుల సైన్యకిరంగులను నిష్కలము లైనవి

బ్రిటిష్ నావికా విమానములు

లండను, సెప్టెంబరు 18 — నున నావికావిమానములు 17వ తేదినాడు పైనికొవ్వెన్ అను స్థలమునందలి శత్రువిమాన శాలపై జయప్రదముగా బొంబులు వేసెను. మనవిమానములలో నొకటి హాలండులో దిగవలసివచ్చెను. అక్కడ విమానమును నడుపువాడు నిర్బంధావాసమున నుంచబడెను.

సోము రంగము

లండను, సెప్టెంబరు 18:— నిన్నటి రాత్రి పరారువా రిట్టు ప్రకటించిరి:— సోమునది కుత్తరమున మనకిరంగులు శత్రు స్థానములపై అగ్నివర్షమును వర్షించెను. సోమునదికి దక్షిణమున మధ్యాన్నము 2½ గంటలకు మేము అనేక స్థానములను ముట్టడించి అనేక విజయముల నందితిమి. ఇదివఱకు బెర్లిన్, వర్సాలో విల్లర్బుగ్రామములలో కొంతభాగమే మనవశమున నుండెను గాని ఇప్పుడు మహామధ్య ప్రభావము వలన గ్రామములు పూర్తిగా మన వశమైనవి. కొన్ని యిండ్లలోని వారు మారాక నాటంక పఱచుచున్నారు. వెర్సాలో విల్లర్బు డెసి కోరులకు మధ్యను, డెసికోరు బెర్లిన్ కు మధ్యనుగల స్థలము తీవ్రయుద్ధము జరిగిన వెనుక మన వశమయ్యెను. ఈ స్థలమున బలియములగు కందకములను మేము జయించితిమి. బెర్లిన్ బాగ్దాదులకు నడుమ మే మనేక కందకములను వశపఱచుకొంటిమి. సాయంకాలమైన వెనుక శత్రువులు చేసిన ప్రయత్నము లన్నిటిని మేము ఖగ్గుము చేసితిమి. ఇంతవఱకు గాయములు లేని ఖైదీలను 100 మందిని లెక్కించితిమి.

ఇటలీ

ఇటలీవారి విజృంభణము.

రోము, సెప్టెంబరు 17:— శత్రువులు క్రొత్త సేనలను తేవుచు, పూర్వముకంటె ఎక్కువ తీవ్రముగా కిరంగులను గాల్చుచు, కాశోనీసీరథూమివై మనవిజృంభణము నాటంక పఱచ యత్నించుచున్నారు. మగణలోయయందును, కెవరా నోనందును శత్రువులు చేసిన ప్రయత్నము లన్నియు వ్యర్థము చేయబడినవి. వారికి అమితమగు నష్టము గలిగినది.

ఆస్ట్రేలియా

ఆస్ట్రేలియాయందు నిర్బంధ సైనిక సేవ.

మెల్బోర్న్, సెప్టెంబరు 17:— ఆస్ట్రేలియా ముఖ్య మంత్రిగా రుపన్యసిండుచు నిట్లు చెప్పిరి:— మన విప్లవ సర్వ శక్తిని వినియోగించి ప్రయత్నించిననే మనకు సంపూర్ణ విజయము గలుగును. ప్రతి పౌరుడును ఈ మహోద్యమమునందు పాల్గొనవలయును. ఆస్ట్రేలియాను సేన యెల్లప్పుడును తిరుగ గూడదు. ధనలక్ష్మీయు చేయవలసినది విశేషముగా గలదు. దేశ సేవకొఱకు ధనము సంరక్షించు వినియోగించుటకు నునము సర్వస్వములపై యుండవలయును. అక్టోబరు 28 వ తేదీని ప్రభుత్వమువారి విచారణయందు నున బిల్లు నిష్క్రమించువారి యయ్యెనా ప్రజాప్రభుత్వమును, కార్మికోద్యమమును నిష్క్రమించువారిని భావింపవలయును. ఆస్ట్రేలియా దేశము ప్రభుత్వమువారి విచారణయందుగాని కార్మికోద్యమమునందుగాని ఎన్నడును ఓడిపోగూడదు.

స్పెయిను

స్పెయిను, మిత్రమండలి

లండను, సెప్టెంబరు 15:— జిబ్రాల్టరు స్పెయినియకు సంధ్యములందు స్పెయినువారికి తృప్తికలిగించు నెడలను

దేశీయ తంత్రీవార్తలు

(మా స్వకీయ విలేఖకుల వద్దనుండి)

బొంబాయి

మెయిలు స్తీమరు

సీ-టపాలతో న, 100 మంది ప్రయాణికులతో బొంబాయినుండి “ఫైబరు అను మెయిలు స్తీమరు నిన్నటి సాయంకాలము ఆంగ్లదేశమునకు బయలుదేరినది. గొ. న్యా. టూపిగారును గొ. లామెహ్యూరియను ఐ సి ఎస్. గారును ప్రయాణికులందు గలరు.

బొంబాయి హైకోర్టు

క్రింది న్యాయాధిపతి

బొంబాయి, సెప్టెంబరు 19 — బొంబాయి హైకోర్టులో క్రిందిన్యాయాధిపతిగా కీర్తికేసులగు గొ. న్యా. దేవార్ గారికి బదులు బొంబాయి ఏ బి మార్షెల్ గారిని, శ్రీ బాల్జీ చక్రవర్తి గారు నియమించిరిని ప్రకటించబడినది. మార్షెల్ గారు నవంబరు మాసాంతమున బొంబాయికి వచ్చెదరని తెలియుచున్నది.

దక్షిణహిందూస్థానము

తిరువాన్కూరు రాణికుమారు

తిరువేంద్రము, సెప్టెంబరు 19:— తిరువాన్కూరులో రాణిగారికి కుమార్తె కలిగెనని నిన్న ప్రకటించిన సందర్భమున కుటుంబములో ఇట్లు కుమార్తె గలుగుట కిది రెండవ పర్యాయమనియు, పూర్వపు జానియరు రాణిగారికి కొమార్తె గలిగి ఆవిష్ట పడిననునందు చనిపోయెననియు ఇంకొక తంతి వార్త వచ్చినది.

సెయిక్తరాష్ట్రములు

అలహాబాదు నగరపాలక సంఘము.

అలహాబాదు, సెప్టెంబరు 18:— క్రొత్తశాసనము క్రింద నగరపాలక సంఘపు ఎన్నికలు రాబోవు తేదీవారము నాడు జరుగును. మహమ్మదీయ స్థానములు కాని 18 స్థానములకు 25 నంది పోటీవారులు కలరు. ఇదివఱకు సంఘముగ నుండిన ముగ్గురు హిందువులను నుకల ఎన్నుకొన బడుటకు వచ్చుచున్నారు.

బర్రా

రైలుమార్గము బాగుచేయుంపబడుట

రంగూను, సెప్టెంబరు 15:— ఈ దినము బేహంగు మె బాప్తేనులకు మధ్య ఇటీవల చెడిపోయిన రైలుమార్గము బాగు చేయుంపబడినది. రైలుబండ్ల రాకపోకలు క్రమముగా జరుగుచున్నవి.

సింలా

సామాన్యశాసనసభ

సింలా, సెప్టెంబరు 19:— ఈ దినమున జరుగబోవు సామాన్యశాసన సభలో గొ. మిర్ అనాదాలీఖాను గారు చెన్న పురి హైకోర్టునందు ఖాయపు లేక తాత్కాలికపు జడ్జి లను నియమించు విషయమునుగూర్చి ప్రస్తావించుదురు.

ఈదినపు చర్య.

సింలా, సెప్టెంబరు 10:— సామాన్యశాసన నిర్మాణసభ ఈ ప్రాంత కాలము రాజప్రతినిధిగారి యాజమాన్యము క్రింద జరిగినది. డి. ఇ. నాచా, మహమ్మదాబాదురాజు, నవాబాలి చౌదరీగార్లు ప్రమాణములను జేసిరి.

ప్రశ్నలపై జరిగిన వెనుక కొన్ని శాసనముల సవరణలను శాంక్షుగా రుపసాదించిరి.

ఈబిల్లు సామాన్యమైన బిల్లియము శాసనపు మాటలలో కొన్నిచోట్ల “సాక్షి హైకోర్టు” అనుమాటలను తేర్చు విషయమే యనియు రాబోవుసభలో ఈబిల్లు నామోదింప జేయుచు ననియు శాంక్షుగారు చెప్పిరి.

స్పెయినుపక్షమున మిత్రమండలివారి వర్గ మార్పుకొను నెడలను ఆంగ్లదేశములతో మనము చేరవచ్చునని ఇదివఱకు ముఖ్య మంత్రిగానుండి మారాగారు చెప్పిన విషయములను గూర్చి విమర్శనలనేకములు బయలుదేరినవి. ప్రస్తుత ముఖ్యమంత్రిగారి కీవిషయములను తెలిపియే పూర్వమంత్రిగా రుపన్యసిం చిరి. కాని ఇది మారాగారి ప్రత్యేకాభిప్రాయములని విద్యా విషయమంత్రి బర్మెల్ గారు చెప్పిరి. స్పెయినుదేశము తాలి ఫ్యమును వదలని విద్యామంత్రిగారు నొక్కిచెప్పిరి.

ఆధునిక విద్య

మతబోధనము.

మతవిద్య యనునదియెంతయు భారతకు బోధింప వలసినది గోపిలోపము. హిందూభావము హిందూమతమును గురించి యేమియు తెలియజేయ వలసినది యన్యాయము. సాతత్వాలనుకూలమున కిహాలందును మతవిద్యయక గ్రంథములు బోధింపను. అట్టి పుస్తకములే తిక్కన. వానిని గ్రంథములుగ నేయ నాచారములేదు. హిందూభావము చిన్న వాడు మొదలు పట్టపక్షిగా ముత్తెట్ట లగువఱకు హిందూమతమున నెద్దియో, అనుభవము మిగిలిన మతములకును భేదమెద్దియో, మాతాభిమాన మెందులకు ముఖ్యమో, యిందుకయినను తెలిసి కొనక పోవుటచే మహాభ్రష్టుని సంభవించుచున్నది. మనము చదువునది యన్యభావ. మనమతమునుగూర్చి సంగతులేమియు నందు కాన్పింపవు. పోనీ, మతవిద్యయక సమస్యలు వచ్చుట కనకాశమున్న దేశభావము ప్రాముఖ్యమునుండి తొలగినవి. మన యాంధ్రమునగాని సంస్కృతిమునగాని పఠించునపుడు మతమును గూర్చిన చర్చలు రావచ్చును. కాని విశ్వవిద్యాలయమునా వానిని ఉన్నతపదవినుండి పదత్రోసినపుడు వానిని చదువువా రెవరు? అట్టివానిని పఠించుట కనకాశ మెక్కడ? మతము హిందూమతవిద్యయక గ్రంథములు ఆంగ్ల భాషయందు లేకపోలేదు. కాని వానిని పఠనీయగ్రంథములుగ చేయును. విశ్వవిద్యాలయమునా మతములయెడ నెవ్వరు సాత్వికముగ నుండవలెను. ఈకారణము లన్నింటిచే మన మత భావ మడుగంటినది.

క్రైస్తవ సాతత్వాలను.

క్రైస్తవ కళాశాలలయందు మాత్రము కొంతమార్పు కలదు. అక్కడి మాతాభిమానము మతమందత్యంతస్థానము కలదు. వారికి మతబోధన ముఖ్యము. అందుచే బైబిలు గ్రంథమును బాలు రందరును పఠించునటుల చేయుచు దానిని విద్యార్థులకు నిత్యమును బోధించుచుందురు. బైబిలు చదువుట చాలచుంచినది. కాని మన బాలురు నిత్యమును క్రైస్తవ గ్రంథమును నిర్వంధముచే పఠించుటయు, మన గ్రంథములను చూడక పోవుటయు కడుకోరవలయును. విద్యార్థులు కూడ సాధారణముగ నాసమయమందు నితరసంగతులను మాట్లాడుటో, లేక నిద్రపోవుటో జరుగుచున్నది. అదిగాక క్రైస్తవ కళాశాలలందు బోధించు సాధారణములకు స్వయంతాళి మానము పెచ్చు. వారు సాధ్యమయినంతవఱకు హిందువులకు క్రైస్తవమతమందభిరుచి కలిగించి, వారిని తమ మతము లోనికి చేర్చువలెనని యుద్దేశముకూడ నుండును. దానిచే వారు మనమతమును దూషించుటకు ప్రారంభింతురు. మనవిద్యార్థులు మూర్ఖులుగా, మనమతమందు నిరసన కలుగును. లేదా విద్యార్థులకును బోధకులకును సంగ్రామము ప్రారంభమగును. ఒకప్పుడొక క్రైస్తవ సాతత్వాలలో నొక యువాధ్యాయుడు విగ్రహారాధన మందిరికాదని చెప్పుచు, హిందువులు విగ్రహములను పూజించుటమీది తనకాలిజోడునకు మొక్కినను నప్పుడదని నాడివెనట. వెంటనే యొకమూలనుండి యొక బాలుడు తనకాలిజోడును కుర్చీపై వుంచెనట. అప్పుడప్పు డిట్టిభూమిలు కూడ సంభవించును.

కాశీ విశ్వవిద్యాలయము.

మతవిద్య ముఖ్యమనియు, మతాభిమానమును బోషింప వలెననియు, విద్యార్థులకు లందరును గ్రహించి వారణాశియందు ప్రత్యేక హిందూసర్వకళాశాలను స్థాపించి యున్నాడు. అట్టి హిందూవిశ్వ విద్యాలయమును వారణాశియందు యుంచుటలో నుద్దేశమేమి? మొట్టమొదట మతవిద్య ముఖ్యమా? కాశీ యందు విశ్వవిద్యాలయ ప్రారంభోత్సవము జరిగినపుడు హిందూ ప్రభువు చెప్పినవిషయ మేమి? ఏసర్వకళాశాల యయినను మతాభిమానము లేదే స్థాపింపగూడదట! అట్టి విద్యాలయము కాశీలో నెందుకుండవలెను? కాశీ మనహిందూ విద్యలన్నిటికిని నిలయుముకదా! అక్కడ జగన్నాథుడుగ విశ్వేశ్వరుని యాలయ మున్నది. అనేక మహాపండితులును, మహర్షులును, భక్తులును తమ సాధముల చే పవిత్రము చేసిన పుణ్యభూమి. మహాతపస్సుచే నాప్రదేశమంతయు సావనము కాబడి యక్కడకు బోవుచుత్రికుల కందఱికిని పరమేశ్వరునియందు తాపమును బుట్టించును. ఇదియన్నియు కాక ముఖ్యకారణ మొకటికలదు. కాశీయందు ప్రజల కందఱకును ఏకైకములనిచ్చి వారిని పోషించు లోకమాత నదియే పమును దాల్చి ప్రసహించుచున్నది కదా! లోకజనని యగు

గంగాదేవి సాన్నిధ్యము నుండటకన్న వేరువేరైనమేమి కావలెను! అట్టి హిందూభూమియందు నిలబడి లక్షలకొలది భక్తులు పరమేశ్వరనామమును ఘోషించుచుండ, భూమ్యాకాశములు సర్వేశ్వరుని యాకారమయమయి యుండ, కన్నతల్లి పుత్రుల గుళిదూఖములను కడుపులో దాచునట్లు సకలవిష్టువులను గంగాభవాని పెరించుచుండ ఎవ్వడయినను మతభక్తియు నిత్యరక్షియు లేక సంపరించగలడా? ఆంధ్రులగనే గదా హిందూవిద్యయము గంగాతీరమున స్థాపింపబడినది! చవత్కొనితి.

కాట్టి మతవిద్య యేదో విధమున నుండకతప్పదు కళాశాలలోని ప్రతిభావనకిని తన మతమందు నభిమానము కలిగి, మతవిద్యయమును గూర్చి తగిన భావముండవలెను పట్టి పఠించుచు మతవిద్యయము కాఖ యేర్పడవలెను. సాధారణ విద్యార్థులకు గూడ తమమతమును గూర్చి గ్రంథములకొన్ని నియమించబడినవి తమ మతములోని ముఖ్యాంశములు వారికి నుద్దముగ తెలియవలెను. వారి మతాచారములో నేని సదాచారములో నేని దరాచారములో తెలియవలెను కొన్ని యాచారముల కర్థము తెలియక మనము వానిని దూషించుచున్నాము. వివాదక చరిత్రనాడు పూజ చేయుచున్నాము కాని యర్థ మెవ్వరికి తెలిసినది? ఈచుట్ట గనేక చతుర్థి యను శీర్షికక్రింద మనచెప్పుచు దినపత్రికలు వ్యాసములు వాగ్దాని వివాదకపూజ యననమెయో అది యెప్పుడు ప్రారంభమయినో దానిభావమెద్దియో వివరముగ చర్చించినది. అట్టి చర్చలు ముఖ్యముగ కావలెను. లేదా మనమతము దభిమానము తగ్గి నిరసన పెచ్చును. మతభ్రష్టులను చేయవలెను వారికి నులభము. మతాభిమానము లేని మానవు డెందులకు జీవించవలెను? మన మతమును గూర్చి చదివి, యంగం తిని గ్రహించవలెను. కొన్ని దరాచారములున్న వా వానిని తొలగింపవలెను. మతాభిమానమును, భక్తులును, దేశభక్తు లగుచుగ. శుశ్రూషికి, మతభక్తి కలవారికి దేశభక్తి మెండు. నిజముగ నివియన్నియు నొకచోటనుండియే యుద్భవిల్లును. దేశభక్తి-భావము చేయుటకు మతోద్ధరణము చేయవలెను కాబట్టి ప్రజలకు తగిన మతబోధ కావలెను. లేనిచో దేశము డీజించును. దేశభక్తుడయినను మతబోధ ముఖ్యముకదా. దేశభక్తుడయినను విద్యార్థులమీద సాధారణపడి యున్నప్పుడు వారికి మతబోధ లేకుండుటకం దెహార్థ్య మేమి?

విద్యార్థిమాని.

రాజప్రతినిధిగారికి వచ్చిన యుద్ధవార్త.

సింధు, సెప్టెంబరు 18:—16వ తేదీగల ఈక్రింది లెంటి వార్త హిందూదేశ కార్యదర్శిగారియొద్దనుండి రాజప్రతినిధి గారికి వచ్చినది:—

ఆంగ్ల రంగము.

బ్రిటిషువారు రి మైల్ సేనాముఖముతో కాంచీలకును, పోలవరము దిసాంగోడ్డుకును నడుమ గల స్థలము సంతయును స్వాధీనపఱచుకొనిరి. బ్రిటిషువారికి స్వాధీనమైన స్థలములలో బోలోన్ అడవి, మైర్ను, ఫోరోన్ అడవి, మార్టిక్ పిన్న్, కోర్ని లెట్టియనునవియుగలవు. 1000 గజముల సేనాముఖముతో బ్రిటిషువారు ధీనవెలుతు ఆగ్నేయమున శత్రుకం, చక్రములను పట్టుకొని "వందరర్ చర్చు" అను బలీయపుగు స్థలమునుగూడ స్వాధీనపఱచుకొనిరి. శత్రువులు ఘోరముగా పోరిరి. కాని 2800 నుండి వైనికులును, 65 వందల వైనికోద్యోగులును, పట్టుపడిరి. వీరియందు ఆరువూలముల అధిపతులును గలరు. బ్రిటిషువారు తమయుద్ధమున ప్రథమ పర్యాయము కవచక్షిత వాహనమును వాడిరి. ఇది వారికి చాల అనుకూల పడెను. బ్రిటిషు విమానములు నున కి రంగి ద శ మునకును పదాధిపత్యమునకును జయప్రదముగా దోడ్పడుచు చాలక్రిందికిదిగి. శత్రువులవై అగ్ని వర్షమును గురిపించెను. శత్రు విమానశాలలమీదను, రైలుస్టేషనులమీదను బొంబులు వర్షింపబడినవి. మనవిమానపు మరగిరంగులు శత్రువుల సైన్యములను దెచ్చు రైలుబండ్లమీదను, సామగ్గులించబడిన రైలుచేసానముల మీదను అగ్ని వర్షించెను. 12 శత్రువిమానములు ధ్వంసమైనవని చెప్పెను. బ్రిటిషువారికి 4 విమానములు నష్ట మయ్యెను.

పరాసు రంగము.

రాంకోర్ గ్రామ పరిసరములందు పరాసువారు ముందు జరిగి కైగ్రామపు తూర్పుభాగమున శత్రువుల ముట్టడులను శిక్షించుచేసిరి. సోమనదికి దక్షిణమున పరాసువారు డెన్కోరుకు తూర్పువపు కందకములను బెర్ని కేకావ్యమున మన్న కంధకములను స్వాధీనము చేసికొనిరి వానకోర్డుకు

పశ్చిమమున శత్రువుల విశేషప్రయత్నములను పరాసువారు వ్యర్థ మొనర్చిరి వైసారంగమున సేనాముఖమున సంతింతు పరాసువిమానములు జోరుగా పనిచేసినవి

ఇటలీరంగము

ఇటలీనారు అవస్థించనమును సుజల సుప్రక్రమించి గారియాకు తూర్పునను, కాంబోసిరి భూమిమీదను శిరంగులను తీవ్రముగా ప్రయోగించి వెల్లోన్ పుష్పమునకు తూర్పున అగ్ని వర్షించి కొన్ని కందకస్థానములను, 2188 నుండి వైదీలను పట్టుకొనిరి.

రొమేనియా రంగము

ట్రాన్సిల్వేనియాలో సిగారెనకు తూర్పున రొమేనియనులు ఆల్బాట్రానదిని దాటిరి డొబ్రుజారంగమున సంతింతు తీవ్రముగా యుద్ధము జరిగినది చమ్రువులను రొమేనియనులును కి త్తరమున వెనుకకు పోయిరి

బెల్గియం రంగము

నెర్వియనులు రెండుదినములు షిరంగియుద్ధము సలిపి ఒప్పాకో పరస్పరము వాయవ్యమున బల్గేరియను స్థానములను జయప్రదముగా ముట్టడించిరి బల్గేరియనులకు విశేషముగ నష్టముగలిగి వారు వెనుకకు మొనాస్టిర వై పుకు పోవుచున్నారు. నెర్వియనులు ప్లాగ్ నా మైదానములోనికి దిగుచున్నారు. మిత్రమండలి ఎడమవై పున చిరనన్న కప్టోరియా అను పురమును బల్గేరియనులు ఛదరించెడిరి.

ఒంగోలు వార్తలు.

(మా విలేఖను యొద్దనుండి)

కాలిఫిలి

ఒంగోలు, సెప్టెంబరు 16 — మా పురములో నటిక మూడు దినములనుండి, వర్షము కురియుచున్నది. వైరలకు లోటు వాటిలునని కన్నకు లుచుకొనుచున్నారు.

పోస్టాఫీసు

మా పురములో ఉత్తరముల నిచ్చు జవానులను మాడు సోజుల కొక పర్యాయము మార్పుచుయును ఉత్తరములు చక్కగా నందుచుండుట లేదు అట్లు మార్పుట మాకు కష్టమని అధికారులను వేడుకొనుచున్నాము. మా పోస్టాఫీసులో, ప్రస్తుతము పనిచేయుచున్న బి నరసింహమునకు నేత్రములు జబ్బు కలిగినందున, ఏ వి వేణుగోపాలరావు నాయకుగారు వ్యయప్రయాసల కోర్చి ఉచితముగా నెమ్మది చేయుచుండుటకు సదరాసుతు పంపినారు

భూకంపములు

రిన్నటి సాయంకాలము నాలుగు గంటలవైన భూకంపము కలిగెను

Bombay.

Puisne Judge of the Bombay High Court

BOMBAY, September 18
His Majesty the King has been pleased to appoint Mr. A. P. Marten, Barrister-at-Law, to be a Puisne Judge of the High Court of Judicature at Bombay in succession to the Hon'ble Mr Justice Davar, deceased. It is expected that Mr Marten will arrive at Bombay towards the end of November

Burma.

Railway Line Repaired

RANGOON, September 18
Through communication has been restored to-day by the breach on the railway line between Bonchaung and Meza stations on the valley section having been repaired

BRIEF TELEGRAMS.

Regarding the birth of a Princess in Travancore published yesterday a later telegram says that the birth of the new Princess is the second case of a daughter born in the family since the late junior Ranees had given birth to a princess who died when a baby

The P and O steamer "Medina" with outward mails of the 8th instant, passed Suez at one P M, on Monday the 18th instant

United Provinces.

Allahabad Municipal Elections Keen Contest Expected

ALLAHABAD, September 11
Keen contests are expected in the municipal elections under the new Act to begin next Saturday. There are 25 candidates for 13 non-Muslim seats. Three Hindus, including Lala Sheocharan Lal, Sen or Vice Chairman, who did not resign, are seeking re election. The Hindus who resigned are not standing again, but, they are supporting the candidates in every ward in opposition to Lala Sheocharan Lal. Among the candidates are Messrs O M Chiene, Junior Vice Chairman, and S H. Milner, representing the domiciled community. Of the others one is a clergymen, the Rev Mr Ghose, representing the Indian Christians, one is a Parsi, and the rest are Hindus, eight of whom are lawyers. The Joint Magistrate of Allahabad and Mr W O Abel, Superintendent of the Government Press, have been nominated as members by Government, and Mr W P. S. Milled by the Anglo-Indian Association.

THE GREAT WAR.

British Naval Raid: Enemy's Aerodrome Bombed.

Italian Advance: Enemy Reinforcements.

ENEMY WAR COUNCIL: BALKAN OFFENSIVE DISCUSSED.

[Reuter's Agency.]

THE SOMME FRONT.

A Most Important Victory. Enemy Artillery Weakening.

LONDON, September 18. Reuter's representative at headquarters wires that fuller reports of yesterday's battle show so far that it has resulted in a most important British victory since the battle of the Marne. The total prisoners hitherto counted is 2,500, but captured men are still arriving. The enemy has evidently lost many guns. The German artillery is growing weaker, especially the heavy guns. The loss of high ground for observation, coupled with our complete domination in the air, minimises the opportunities of the enemy's long-range guns.

Further Details of the Assault.

LONDON, September 18. The following is the text of last night's Paris communiqué:—North of the Somme our artillery bombarded enemy works. South of the Somme we attacked at several points at half past two in the afternoon and gained important successes. The villages of Vemondovillers and Berny hitherto partly occupied by us were conquered by a brilliant assault. Some houses are still resisting. All the ground between Vemondovillers and Denicourt and between Denicourt and Berny defended by several systems of strongly fortified trenches fell into our hands after a desperate struggle. Fighting continues around Denicourt. We captured a number of trenches between Berny and Barleux. All enemy counter-attacks at the close of the evening were shattered by our gunfire with heavy loss. Hitherto seven hundred un wounded prisoners have been counted.

THE TAKING OF COURCELETTE.

Desperate Street Fighting. Garrison Surrenders.

LONDON, September 18. The capture of Courcellette was one of the most brilliant feats in the push. Fighting began in the morning with alternating fortune, the enemy being constantly reinforced by the Albert-Bapaume road. British columns attacked the village early in the afternoon, and fighting ensued in the streets. The British and Bavarians fought with revolvers, knives, and fists. The German garrison, which had been ordered to resist to the last, surrendered in a body when it saw that the game was up.

The fighting was also stiff at Martinpuich. A captured battalion commander admitted that he was unable to stand against the irresistible British push.

Successful Air Raid.

Bombs Dropped on Enemy Aerodrome.

LONDON, September 18. It is officially announced that a squadron of naval aeroplanes dropped large number of bombs on the enemy aerodrome at Stenies Westrem on 17th inst. with successful results. One of our machines was forced to land in Holland and the pilot will be interned.

Italian Front.

Italian Advance.

Enemy Hurrying up Reinforcements.

LONDON, September 18. ROME.—A semi-official announcement states that the enemy is hurrying up reinforcements and trying by bombardments of unprecedented violence to check our advance on Carso. He has also attempted diversions east of Civaron and in Sugana valley which have been repulsed with heavy loss.

Great Britain.

The Berlin-Bagdad Line.

Allies Must Break it.

LONDON, September 18. Addressing wounded Dominion troops at Caxton Hall, Sir Mark Sykes, M. P., emphasised that it was Germany's aim to maintain the Berlin-Bagdad communication at all costs. The Allies had to break that line and so shatter German dreams of world domination.

Spain.

Spain and The Entente.

Ex-Premier Suggests an Alliance.

LONDON, September 18. There has been much discussion in Spain regarding the speech made by Senor Maura, who was formerly Premier, suggesting an eventual alliance with Great Britain and France on condition of Spain's receiving entire satisfaction at Tangier in the international zone and at Gibraltar, and of the "Ententes" completely changing its attitude towards Spain. The speech is said to have been made with the knowledge of the Premier, but Senor Burriel, Minister of Public Instruction, declares that it was merely Senor Maura's personal opinion. Spain, he said, would not abandon neutrality.

Australia.

Australia and Conscription.

Premier's Stirring Appeal.

MELBOURNE. —Mr. Hughes has issued a stirring manifesto, in which he says that victory can only be achieved by a tremendous effort which must be made now. He appeals to every citizen to do his share. Australia's divisions must be kept at full strength. Wealth also, he says, has its duties and must be prepared to sacrifice all for the State. Were Australia to fail in the referendum on October 28th, democracy and labour would have failed. Australia must not fail.

INDIAN TELEGRAMS.

FROM OUR OWN CORRESPONDENTS.)

(BY WIRE.)

Simla.

War Cable to the Viceroy.

SIMLA, September 18. The following telegram, dated the 16th instant, has been received by H. E. the Viceroy from the Secretary of State:—

The British attacking on a six miles front, have captured practically all high ground between Combles and the Pozieres Bapaume road, including most of the Bouleaux Wood, Flers, Fouraux Wood, Martinpuich and Courcellette. They also captured trenches south-east of Thiepval on a front of about 1,000 yards including a strongly defended locality known as "Wundererwerk." The enemy fought stubbornly but 2,300 prisoners 65 officers, including six battalion Commanders, were captured. The British used for the first time a new type of heavy armoured car, which proved of considerable utility. The British air service kept up constant and successful co-operation with the artillery and infantry and from a close height fired the enemy on the ground. Many bombing attacks were made against hostile aerodromes and railway stations. Troop trains were hit and transport railway sidings attacked with machine gun fire. Thirteen hostile aeroplanes were destroyed, and the British lost four.

The French also advanced to the edge of village Rancourt and defeated with great slaughter renewed enemy attempts east of Clercy. The French attacking south of the Somme carried the trenches east of Denicourt and north-east of Berny. The French repulsed two attempted attacks west of Vaux Road.

In the Vernun region French air craft have been very active along the whole front.

The Italians, resuming the offensive, maintained an intense fire of heavy artillery against the lines east of Gorizia and on the Carso Plateau, and stormed the positions east of the Valone, capturing some lines of entrenchments and 2,188 prisoners.

The Rumanians are advancing across the river Aluta east of Fegures Transylvania. There has been violent fighting in the Dobroudja. The Russians and Rumanians have retired northward.

The Serbians, after two days' artillery preparation, made a successful attack on the Bulgarian positions north west of Lake Ostrova. The Bulgarians are retiring in disorder towards Monastir after suffering enormous losses, and the Serbians are descending into the plain of Florian. The Bulgarians also evacuated the town of Kastoria on the Allies' extreme left.

The Imperial Legislative Council.

SIMLA, September 17. At to-day's meeting of the Imperial Legislative Council the Hon'ble Mir Asad Ali Khan will ask the following questions.

Will the Government be pleased to state (A) whether they have received any proposal for strengthening the Madras High Court by the appointment of either permanent or temporary additional Judges and (B) if so, whether they propose to publish the correspondence relating to the above subject before making their final recommendation to the Secretary of State for India.

A number of fresh questions to be asked at to-day's Imperial Legislative Council has been issued this morning. Mr. B. N. Sarma will ask about the rate of interest on short term loans, gold standard reserve.

Mir Asad Ali Khan about the strength of the Madras High Court.

Mr. Sukul about Nagpur University, Central Provinces Chief Court, cess for development of light railways and tramways and enlargement of Central Provinces Legislative Council.

TELEGRAMS.

To-day's Meeting.

SIMLA, September 19. The Second meeting of the autumn session of the Imperial Legislative Council was held this morning in the Council Chamber at the Viceregal Lodge, His Excellency the Viceroy presiding. Mr. D. E. Wacha, Rajah of Mahmudabad and Nawab Ali Chaudhuri took the oath of allegiance.

After interpellations Mr. C. R. Lowndes introduced a Bill to amend certain enactments. He said that the Bill was a formal one embodying formal changes including insertion of the Patna High Court in various enactments. He hoped following the usual practice would ask the Council to pass the Bill at the next meeting of the Council.

Dr. Sapru will enquire about the creation of an executive council for the United Provinces and about constitutional reform after the war.

Rai Sita Nath Roy has a question about the Dacca University and both Mr. B. N. Basu and Sir Francis Stewart will interpellate on Rath Brothers Jute contract. The following are the most important questions in full:—Mr. B. N. Sarma will ask (1) will the Government be pleased to state whether they are contemplating the introduction after the war of any changes (a) in the strength and composition of the Indian Imperial and Provincial Executive Councils (b) in the strength, composition and powers of the Imperial and provincial Legislative Councils, (2) Is it a fact that on some previous occasion changes contemplated with regard to the Imperial and Provincial Legislative Councils were published for general criticism and suggestions before they were finally sent up to or considered by the Secretary of State. (3) If the answer to part 1 (a) or 1 (b) is in the affirmative, do the Government intend publishing their recommendations before the same are finally sent up to the Secretary of State. (4) If the answer to (3) is in the negative will the Government be pleased to give the reasons for their intention not to publish their recommendations, and will the Government be pleased to state whether they are contemplating the introduction after the war of any changes in the strength, composition and powers of district and local boards and presidency and municipal municipalities, (b) if so do the Government propose (1) to publish their proposals before the same are finally approved, and (2) to consider the desirability of postponing all local self-Government legislation till the war is over. (a) Has any representation been made to the Government of India on behalf of the Madras Corporation asking that an opportunity may be given to the corporation of offering its suggestions regarding the Madras City Municipal Bill drafted by the local Government, (b) if so will the government be pleased to give the Corporation the desired opportunity before they give their administrative approval to the bill prior to its introduction in the local Legislative Council. (a) With reference to the statement on the subject made by His Excellency the President in his speech in council on the 5th instant will the Government be pleased to state (1) when approximately the discussion on the question of emigration to the colonies is expected to take place in London. (2) whether India will be represented at such discussion by the Secretary of State or by any special officer or officers from this country deputed for the purpose and whether the services of any representative non-official Indian will be utilised. (b) Is there any intention to consider what the respective relations and the relative positions of India, the colonies and other integral parts of the British Empire should be therein after the war. (c) if the answer to (b) is in the affirmative do the Government propose to consider the desirability of suggesting the postponement of such a discussion on the ground that it is controversial.

The German Line of Defence.

ALLAHABAD, September 19. LONDON, September 17th.—Only last week reference to the Somme offensive the "Vossische Zeitung" said:—"The real line of defence of the Germans is parallel to the Peronne-Bapaume road on the chain of heights between Clercy and Norval. Our enemy is far from that line. General Felkenhayn said some time ago that the main road and the plains were safe so long as Combles was held and Combles could not be taken. Now that the allies by methodically tackling the German defence area square by square on the chess board principle instead of by whole lines have crossed the main road, their closing movement on Combles is being watched with great interest. Ginchy and Le Prieux Farm were strongly organised cover forts for Combles. Both are taken and the fall of Combles is considered certain. Its early fall in fact, is probable.

The "Central News" correspondent at Amsterdam states that it is reported along the Belgium frontier that 13,000 German soldiers have just arrived from the Somme front, and that they present startling demoralisation. The correspondent adds that the stirring events now taking place on the French front have made a great impression in Northern Flanders and there are evidences everywhere in Belgium of great excitement. Among the German troops the impression prevails that the Germans not be able to resist the enormous pressure much longer.

The "Daily Telegraph" Rome correspondent transmits Petrograd reports that Mackensen's offensive in Dobrudja has been arrested on the whole front by the Russo Rumanian counter offensive. The enemy even had to retire from Silistria.—(Pioneer Cable)

LONDON, September 18. General Murry Reports that mobile column of Arabac mounted troops camel corps and artillery left Birelabo on the 6th inst. to reconnoitre west of Elarish. It attacked enemy at Birelmayer sixtyfive miles from Suez Canal on the 17th inst. penetrated his trenches at several points and inflicted considerable casualties while artillery heavily shelled enemy camps. Turks were apparently surprised. Our aircraft fired on parties of them including German officers riding rapidly towards Elarish. We took prisoners, our casualties were slight.

ROME.—Official announcement says.—Persistent attacks preceded and supported by extremely violent bombardment on our new positions on the Carso have been driven off. We took three hundred prisoners.

Reuter's representative at Headquarters says that feature of fighting on 15th and 16th was colossal losses of enemy which were undoubtedly record for battle of such duration. The enemy dead observed on wide front on Friday evening outnumbered British by the light to one. The whole trenches were literally paved with corpses.

The Ideals of Government in East and West.

JOGENDRA SINGH'S IMPRESSIVE ADDRESS.

Sir Valentine Chirol Presides.

(FROM OUR OWN CORRESPONDENT.)

(By Wire.)

SIMLA, September 18.

Under the auspices of the Simla Association Sirdar Jogendra Singh lectured on the ideals of the Government in the East and West with Sir Valentine Chirol as President. Among those present were the Honble Mr. Hill, Sir Edward MacLagan, Mr. Sharp, Mr. Atkins, Mr. Maynard, Mr. Fagan, Maharaja of Cassimbazar, Dr. Sapru, Sir Sunder Singh Majithia, Khan Bahadur Mian Mahomed Shaif, and Rai Bahadur Ganga Ram. Raja Sir Harnam Singh as President of the Association announced that criticisms on the lecture would be welcome and proposed Sir Valentine Chirol to the chair.

Sirdar Jogendra Singh began by recalling and recapitulating the ideals that have always guided Governments in the past, both in the east and west. He dealt with India first, and then, went through China, Japan, Persia, Greece, Italy and England in turn and dwelt at length, on their former glories and present developments in their various stages. He said the two ideals, the old and the new, were destined to meet in the east and seek a new adjustment, the fulfilment of the divine purpose of the race. It was not the will of the English people, remarks Seely, that led to the connection. Invisible forces, viewless as the wind, guided a company of merchants to the High way of the ocean and placed them in charge of an empire. India was in ruins when the English came. A succession of weak and incapable monarchs anxious to secure absolute authority had lost control. The Great Moghal was a mere puppet of prestige. He did not count that the East India Company and its Board of Directors came to direct the affairs of India. The change however, was inevitable. At the greatest durbar at Delhi India passed under the British Crown and was freed from counting house ideals. In the memorable words the great Queen of England proclaimed her ideals for the future Government of India. The Queen of England became the Empress of India the Governor-General her Viceroy, the centre of all the hopes and the aspirations of the people. These were England's great days when men like Mr. Gladstone and Lord Salisbury directed the affairs of the state, inspiring the activities of the Government with their own idealism. Tennyson, Ruskin and Carlyle dominated the world of thought. Her Majesty's officers who came to rule India were men of faith ready to bend all their energies in raising India to the same level as their own island home. The common belief was that wherever the British flag goes also goes the British freedom, justice and an absolutely incorruptible civil service, self-reliant, self-controlled and fair minded, ready to take the white man's burden, is a most valuable asset of the Empire.

Talking about the Viceroy he said that his is the only office which answers to our conception of a ruler. People look up to him as they would to the King. How then can any Viceroy be unnecessarily pro-Indian. Could he or any other servant of the Crown responsible for the Government of India afford to be anti-Indian. The only right attitude which can bring about the future fusion and lay firm the foundations of the British Empire is for the Indians to be pro-English and for the English to be pro-Indian. The word anti must be banished from the vocabulary of both. There is no other alternative in dealing with the present situation in India. He stated that there is no stopping still in the affairs of men. India of to-day is different from India of yesterday and a thousand agencies are at work moulding the minds of men. The days of unquestioning acquiescence, if there were ever such days, are gone. The new currents set in motion by the builders of the Empire have swept aside old world conventions. Englishmen in a supporting spirit dethroned the old gods and now that the worshippers are clamouring for the new they are perplexed. A new India has come into existence which is now taxing the patience of an overburdened administration. The question naturally occurs what is to be the future of India, what does her possession mean to Great Britain, what does British Dominion mean to India? It is not for me to answer the first question. The third I can answer without hesitation. India needs England and is anxious to strengthen the connection. She has proved her devotion in the flaming fires of war. The fields of France and Flanders, Mesopotamia and Gallipoli bear witness to the gallant deeds of our men. Our limitless loyalty will continue to flow as long as the benevolence of our Emperor inspires his Viceroy and his Government. The belief that ideas of self-government are inapplicable in India's present stage of transition may be right or wrong. But the wish that the people should accept in an unquestioning spirit all measures conceived, shaped and carried into effect by the central authority is not very inspiring. There are great dreams to be dreamt about India. The remedy is not to oppose the new born aspirations of the people but to control and guide the currents of opinion from within recognizing finally that in the affairs of men patience combined with a spirit of confidence is the sovereign law. The problem that called for solution was how to guide and control the different elements of Indian society towards an organic state.

After dealing with some of the defects of the present system of administration the lecturer suggested that India needs two distinct systems of government, the paternal system of the villages and constitutional government for the whole country. The permanent official must carry on his work in a paternal spirit guiding, controlling and helping the villages in building up a system of rural education, organising village panchayats and promoting co-operation and agriculture generally. He must be their guide, philosopher and friend. Then only he will

approach the ideal of a 'ma bap' ruler. The Supreme Government like all Governments in the east and the west must elevate itself to a higher plane the centre of all our ideals and fountain of all our hopes. Times have come when the Government might strengthen its position as did the rulers in the days of old by associating with itself men who have no other ambition but to share in the shaping of the future of their country. Let the Government of India take the lead and create an imperial senate truly imperial in conception and spirit. Let this senate gather all the wealth and power of the country representing wisdom, and experience as well as birth. Our great pro-consuls freed from the routine of office, ought to find in it a place. Then they will have leisure to observe and study the needs and aspirations of the people. Let this senate be responsible under His Majesty's Viceroy for the government of India inspiring the future policy of the Government with enthusiasm, knowledge and true sympathy supplying the permanent officials with new ideals to make a larger happiness more universally possible. The lecturer declared that the great secret of successful administration was true sympathy and concluded his rather lengthy lecture by saying that an enquiry into the past and a sympathetic appraisal of the future will bring us all together, proud to belong to the British Empire, and offering his hearty thanks to his friend, Sir Valentine Chirol for presiding at the meeting.

Several speakers followed.

Mr. Rada Kanta Mallai pointed out that he could not endorse the certificate given by the lecturer to permanent officials and failed to understand how and where at a time when the country was clamouring for increase in number and authority for executive and Legislative Councils, the Senate proposed by the lecturer would fit in.

Sir Valentine Chirol then addressed the meeting.

Sir Valentine Chirol in the course of his speech said:— "It is more than forty years since I first heard the east calling and I may claim to have studied in many eastern countries from the Bosphorus to Japan the absorbing problem which the lecturer has taken as the subject of his address namely what is the essential difference which underlies the political ideals of East and West. In other eastern countries which have not been brought into the same close relationship with England as India has that problem may be approached chiefly as a matter of fascinating speculation, but in India it is far more than that. It is a problem of practical statesmanship for on its correct solution depends in a large measure the willing acceptance by 300,000,000 people of the supremacy and permanency of that British rule under which India has grown to be a real bulwark of the British Empire and at the same time one of its gravest responsibilities. It would be out of place for me to touch to-day on any concrete political issues. I would merely suggest for your consideration whether one of the chief difficulties in the relations between the two races in India does not arise out of the marked diversity of their intellectual endowment in one very important respect. The suggestion in fact is not my own so much as that of my lamented friend the late Mr. Gokhale. Our relations during the three years we served together on the Public Services Commission ripened, I am glad to think, into an intimate friendship which allowed us to discuss every question and to differ often very widely without the slightest illfeeling. On one occasion when we had been discussing the very problem with which Sirdar Jogendra Singh has dealt to-day, I thought to close the argument by saying "My Dear Mr. Gokhale, of Indians you always let your imagination run riot to which he replied in the same tone "My dear Sir Valentine, your Englishmen would be all the better with a little more imagination than you have. Well, I am convinced that Mr. Gokhale and I were absolutely right. Indians have been endowed with a superabundant imagination which they find it hard to keep under restraint, whereas Englishmen allow the much smaller amount of imagination bestowed upon them to lie generally dormant. Hence in the domain of politics the Indian imagination is apt to fasten on some distant goal, which may or may not be capable of ultimate attainment and to over lap in one round all the many intervening obstacles which have to be slowly and patiently overcome before it can possibly be reached. The Englishman with his more practical instinct is apt to keep his eyes steadily fixed on the obstacles and wants to see his way very cautiously to the means of overcoming them one by one, before he will begin to let his mind wander away to the potential goal. The lecturer has alluded to the Emperor Akbar as a supreme instance of what statesmanship inspired by imagination and idealism can achieve. In the East Akbar was undeniably one of the greatest rulers in Indian History and his conception of a new religion to complete the fusion of races and communities under his sway was the outcome of a splendid imagination. But I have myself often wondered whether a more cautious policy might not have achieved more durable results. Did not his fervid imagination tempt him too rashly to over leap the many obstacles which in the conditions of India inevitably lay between him and the attainment of the splendid goal on which his eyes were fixed? Did not he in his haste himself provoke the reaction which ultimately took shape in Aurangzeb to the final destruction of the great imperial edifice which Akbar had striven to raise. Or take another point upon which the lecturer has rightly dwelt, namely, the need of greater sympathy for Indian ideas on the part of many Englishmen. Far be it from me, to attempt to justify its absence if it be really and too often absent, but I think it can be largely explained by the British deficiency in imagination to which I have already allu-

TELEGRAMS.

ded. What is sympathy but that exercised of imagination which enables one to see and to feel things as other see and feel them and not merely as we are ourselves accustomed to see and feel them. The Englishman at home, as well as out here, goes about his own business without troubling himself very much as to what others think or do and does not expect others to trouble themselves very much about what he is thinking or doing. I will just quote as an illustration of this characteristic aloofness the custom of every London club with the exception of a very few small clubs run on special lines. No one is elected to any decent club unless he is held to be in every way qualified to associate with its members. Yet as a rule no member of a club will dream of speaking to or taking any notice of a fellow member with whom he does not happen to be already personally acquainted. Now, this spirit of aloofness is thoroughly understood at home, were we all cast more or less in the same mould. But if we had more imagination we ought to see that it does matter very much in India where our Indian neighbours are cast in quite a different mould sensitive emotional, gifted with a fervid imagination, prompt to take offence and to suspect hidden purposes, where if they know us better, they would realise that in nine cases out of ten there is no purpose whatever good or bad, but simply our customary and somewhat self centered indifference, or in other words our want of that imagination which sympathy postulates. I would on the other hand ask my Indian friends to bear in mind that if India may have suffered from our rational want of imagination it has often had disastrous consequences in other directions for ourselves until some great emergency has come to stir the soul of the nation to its very depths. Take for instance what happened in regard to this great war until Germany let it loose upon the world. Nothing would induce the British people to exercise their powers of imagination sufficiently to conceive the possibility of a great and apparently civilised nation having been steadily disciplined for years past to regard war as the supreme purpose of national life and to place the successful waging of war above the most elementary principles of humanity. The few Englishmen who like myself had had special opportunities of studying during years of residence in Germany, the steady evolution of the German mind and of German policy towards the catastrophe we are now witnessing and were, therefore, in a position to foresee it, were ridiculed as demented Germanophobes. Even after the outbreak of the war it took some time before the imagination of the British people was stirred to a full comprehension of all that the great struggle meant for the future not only of the Empire but of mankind. But once stirred, I think, it may safely be claimed that it rose to a conception of collective and individual sacrifice worthy of the greatest cause in which any nation has ever fought. That India, far less closely affected, should have so promptly and heartily identified herself with the rest of the Empire in this great war will always, I think, be reckoned to the credit of the quicker imagination with which I believe her people to be endowed. At any rate I am confident that the part she has so worthily played in the war will in turn appeal to the new power of imagination which this tremendous order has evolved throughout the British race and that out of it will arise a greater and more successful endeavour than any in the past to blend for the good of India, and of the Empire the political ideals of the East and the West in the lofty spirit which inspired Sirdar G. Jogendra Singh's lecture.

I will now ask for a vote of thanks by acclamation to my friend Sirdar Jogendra Singh."

With a vote of thanks proposed by Khan Zulfikar Khan, Vice President to the chair the meeting terminated.

BRIEF TELEGRAMS.

3½ per cent Government paper are at Rs. 79½ and 4 per cent at Rs. 97½ 4 per cent Conversion Loan, ex-Warrant at Rs. 91 and Warrant at Rs. 10.

Mr. E. B. Sueter, Third Assistant Colonial Secretary, was drowned at Bentota yesterday in spite of attempts to rescue.

Communication between the Marwar junction and Marwar Pali will not be restored until Wednesday.

The P. and O. steamer "Khyber", with the homeward mails and about hundred passengers left Bombay yesterday evening. Among the passengers were the Hon'ble Mr. Justice Twomey and the Hon'ble Mr. Le Mesurier I.C.S.

Ail-India Weather.

SIMLA, September 18. Rainfall is reported from all parts of the country except west of the line joining Bombay and Rawalpindi. There are indications of the information of a depression over north of the Bay. Rainfall has been nearly general in Lower Burma, the United Provinces, in east Central Provinces, Konkan, Hyderabad and Madras Deccan, and local in Upper Burma, Assam, Bihar, east Rajputana, Central India, west Central Provinces, Bombay Deccan, Mysore, Malabar and south-east Madras. A few falls also occurred in Bengal and north Punjab.

Chief amounts are:—Table Island and Diamond Island 1½ inches, Tavoy 4, Victoria Point, Mergui and Akyab 2, Minbu 1, Patna 7, Darbhanga Gorakhpur and Mussooree 2, Allahabad and Jhansi 3, Cawnpore, Mainpuri and Bareilly 1½, Rawalpindi 1, Ajmere ½, Jubbulpore and Pendra and Raipur 1, Chanda, Jagdalpur and Ratnagiri 1½, Marmagao, Ahmednagar, Sholapur and Aurangabad 2, Hanamkonda 1, and Gulbarga 1½.

FORECAST: Decrease of rainfall in the United Provinces and Behar.

The "Indian Daily Telegraph" learns that the officers who held a joint enquiry into the Kalanour accident, are of opinion that it was caused by the mail train driver running against signal.

ఆంధ్రులు : విద్యానిధి : యుద్ధము

[నై న్యాభిలాషి]

ఆంధ్రోద్యమము ఆరంభమైన వెంటనే విశ్వవిద్యాలయము చేయుచున్న యుద్ధము ఆరంభమైనది. ఈ సంగతులవారి మార్పిడియు యుద్ధములలో చేరి, 'ధర్మసంస్థాపనాగామి', ఆశ్చర్యము గొల్పుచున్న యుద్ధపరిణామములను సిద్ధముచేయ మొదలిడి, అప్పటి విషయములలో సామ్రాజ్యత్విని నిలుపుటకు భారతవైరములను శత్రువులపై ప్రయోగించెను మీలు ఏయే రీతిని భారతగావలలో నిమిడియుండి మనకు మధ్య మధ్య వినునప్పుడుగాని సదువునప్పుడుగాని, పులకరించునట్లు వర్ణింప బడిన భీష్మ ద్రోణ భీష్మార్జున వీరావేశమును పితృపితృమన మాతృభూమికి నూతన యుద్ధంకరణ మొనర్చినది జగ ద్విదితిపై, ప్రస్తుతియు ప్రతి పాశ్చాత్యదేశములలో విదివాటక ములలోను, తేరవై చిత్రించిన ప్రతిమా ప్రదర్శనములలోను ప్రచురించి యుచున్నది

ఈతరున సమగ్రముఖమున పో కొనసాగుటకు అవకాశము లేనిగాని, శరీరస్వాస్థ్యము లేనిగాని, కోటనాటోటిజనులు కోట్ల కొలది రూప్యముల నిద్రాహగములుమాని, ప్రోగుచేసి, రాజ రాజేశ్వర ప్రతినిధులకు సమర్పించి, దేవాలయములలో సమయ ము గోరికనప్పు డంతా విజయప్రాశ్నలు చేయుచున్నారని మనము ఎఱుగుదము. ఆంధ్రులువైనా ప్రోగుచేయుటకు ఏయే ప్రయత్నములు చేసినదియు, ఎంత మొత్తము చేర్చినదియు, ఏయేమార్గముల చేర్చినదియు లెక్కలరూపమున, దాతల నెద్ద మొత్తముల నిరూపించునట్టి పట్టిని ఏ నిగంతరవాగ్తా పాతి యైన 'ఆంధ్రలోకమునకు తెలియచేసినచో, మన మందరము కృతజ్ఞతా పూర్వక నమస్కారములను చేయవలెను.

విద్యకై సామగ్రి రావడము దుష్టమైనది. ఇదివరకు స్థాపితపడిన పాఠశాలలు ధనము లేకుండే క్రుంగిపోవుచున్నవి. శ్రీవిద్యకు, పాఠకుల బసల నిర్మించుటకు ప్రకృతి కాశ్రు ప్రయోగ పతనమువరకు వలయు ధనములకు వైసా ఏదాతనంది వెలు వెడుట లేదు. సాకా పుత్ర శిక్షణముల కేగి ఉన్నతకాశ్రువిద్యల నేర్చుకొనుటకు యువజను లకు సహాయము చేయుటకు ధనము రావడము లేదు. వీర వైర ఆంధ్రవిద్యార్థులకు స్వదేశములలో నున్న ఉన్నత కళా కాలేజీలో సహాయము చేయుటకు నాలుగేండ్లనాడు ఏర్పరచ దలచిన నిధికి ఏమాత్రము భాగ్యము లభించినదియు ఎవ్వరికి తెలిసినట్లు లేదు. పోనీ, పల్లెటూళ్లలో ప్రతినినిషికి బాలునికి వ్రాయున చదువను నేర్పుటకు నిన్నుచిన్న పాఠశాలల నేర్ప రచి కర్తవ్యమైన గాని అచిర కాలములో చేతి మళ్ళివచ్చి పొంద నేరదగ్గి అందరికి తెలుసును, గాని ఈ ప్రయత్నమునకు శాసన లసి సామగ్రిని పోగుచేయు నెక్కువ సమకట్టలేదు అర్హత సములై, ఆంధ్రోద్యమమునకు జీవకరణ ఈ ఆశక్తి ప్రయత్నములకు అంతా యు ధనసహాయము కావలె నది, అందుకు తీర్మానించిన ఆంధ్రోద్యమ సంఘము నొకదానిని తెలకొల్పుటకు కొంతకాల ప్రయత్నము చేసెయు, టక్కి కాగ్యమైనను సంపూర్ణముగా సరము నిర్వహించలేక ఒందరులో స్థాపితపడిన ఆంధ్రోద్యమ కళా కాలకు మొదట మొదట సమావేశమయితో ఆపూర్వ రీతిని భూములు గంగాలు దాములు చేరినను, ఇటీవల సుర్భాగ సహాయమును స్వీకరింపవలసిన రీతికి కాల చింత కోరిదవలెను సర్కారుప్రమేయము లేకుండ, పృథాతియ కళాకాలకు పరిపూర్ణమగు స్వార్థంత్రయముతో నిర్వహించు టకు, సంకలనం ధనము అంగళప్రవాహముగ నిండెను శుభాశుభ భాగ్యముల స్వరణ చిహ్నాలతో లేక, కేవలము విద్యావ్యాప్తి ప్రతిచేతనో లేక స్వజాత్యభ్యుదయభి మాన కోరి నిష్కాచుధర్మమునో వికారాధికాశులకు చేరక పోతునచో, దాని స్వాంత్ర్యము నశించు నని భయపడుచున్నది ఈకళాకాలకు ఇంకా ఎక్కువమంది మహాత్ముల విద్యాప్రవీణులు చేరవలెను ఆయుర్వేదకాశ్రు ము, వాణిజ్యకాశ్రుము, చిత్తరువుల నిర్మాణకాశ్రుము, సంగీతకాశ్రుము, శరీరవ్యాయామకాశ్రుము,వ్యవసాయకాశ్రుము, పాశ్చాత్యవైద్యకాశ్రుము, ఆధికకాశ్రుము, యంత్రనిర్మాణ కాశ్రుము, గాల్ఫ్విద్యకాశ్రుము, మొదలగు నవీనవిశ్వ విద్యాలయములకు గావలసిన ముఖ్యాంగముల నిర్మించి కర్మా గారముల నేర్పించి, నేర్పుతో కొనసాగించుటకు అంతామగు ధనసహాయము వలెను ఈ ఉద్దేశములకు ధనమును సంపాదించుటకు ఏతిహాసీలుదాని ఖజానా డిష్టిక లెక్కరు, స్కూళ్ళువైద్యకర్త, మునసబు, గాని ప్రయత్నించుటలేదు

శ్రీవేంకటగిరి మహారాజాగారు, శ్రీబొబ్బిలి మహారాజాగారు వగైరా భూస్వాములు పేదరికమును వృద్ధిపఱచు మార్గములను సూచింపక, ఆంధ్రవిద్యా, పరిశ్రమ, విశ్వవిద్యా లయ, నిగలకు తమ నేలల లక్షలను వినియోగించు తు రని ప్రాధికృతులు

జూలైరాజు కేబురులు, శాస్త్రాలక్ష్మికి పుట్టిన ల్లనదగు వెలపుకులంకరులు, ధనలక్ష్మిని ప్రయోగించుటయందు లక్ష్యముంచిరా, లేక రసయోగవనమును, కండబలిమిని ఆశోగ్యమును, దేశ భీమావమును, రాజధర్మిని, కార్యరూపమును, యుద్ధ రంగమునకేగి మొగ్గుమున భిక్షపాణులై, శత్రువుల నెదుర్కొని రమదైర్య స్థైర్యముల విశదపఱచి, రసకులధర్మమును, ఆర్యత్వ త్విని, ఆంధ్రనామమును సాధకముచేయవలెనని కూడ తలచిగా?

ఎవ్వరైన ప్రతికాపాదకులకీ క్రింది ప్రశ్నములకు నదు త్తరముల పుత్రికాముఖమున తెలియచేయుదురు గాక.

- 1) ఆంధ్రజనసంఖ్యలో సర్కారును మందు ఉపయోగ మగుబాతు లేవి? వానిపేర్లు, వారి నివాసమండలములు, వారి మొత్తపు సంఖ్య ఎంత?
- 2) కిరిలో 18 మొదలు 45 వత్సరముల వయస్సుగల యువజనుల సంఖ్య, జాతి జాతికి, ఎంతమంది గలరు?
- 3) ఈయోవనజనులలో ఆంధ్రమును, ఆంగ్లమును, వ్రాయుచును నేర్చినవారు ఎందరు? కేవలము చేత్రాబుకంటె ఎక్కువ విద్యాపరిచయము లేని వారెందరు?
- 4) సర్కారువారు తలచున, స్వేచ్ఛమై సమర మొనర్చు కుతూహలు లగునట్టివారిని వెంటనే వైద్యముతో చేర్చు కొనెదము, వెంటనే ఐదులెండులు డవిక ఈవై న్యాప్తు లగు వారిలో నెంతమంది వైనిక లగుటకు సిద్ధమగుదురు?

"ఇందుమతీ పరిణయము." కుమార ధూర్జటి ప్రణీతంబగు చక్కని ఆంధ్రకావ్యము. వెల రు. 0-10-0.

"అప్పారాయ యశశ్చంద్రోదయము." ఆదివిల్లి వేంకట సోమరాజు మహాకవి ప్రణీతము. సం స్కృతము; ఆలంకార కాశ్రుము. వెల రు. 2-0-0.

ఈ రెండు గ్రంథములను ఏక కాలమునకు కొనగోరు విద్యార్థులకు పుస్తకభాండాగారములకు ఈ 1916 సంవత్సరము ఆక్టోబరు నెలాఖరు వరకు సగము వెలకిని బడును

వలయువారు:— "మేనేజరు" మునునూరు సంస్థానము, మాజీవీడు, కృష్ణాజిల్లా

వైదికీయ స్మార్త బ్రాహ్మణ నిత్యకర్తృప్రకము

విశ్వరాధప్రయోగము. 320 పుటలు వెల 1-1-0. ద్విభాషులు అనశ్చయచరింపదగిన, స్నాన, సంధ్యానంస, భోజన, బ్రహ్మయజ్ఞ, దేవతార్చన, వైశ్యదేవ, ఆదిధి పూజలును, వారికిసంబంధించిన భస్మధారణవిధి, స్థానీపాకవిధి, సముద్రస్నానవిధి మొదలగు ఇతరవిషయములు దాదాపు అర విషయములు ఆంధ్రప్రయోగముతో వివరముగ నిందుగలవు. దాదాపు 3 వేల గ్రంథములు ఖర్చయినవి.

2 సదాచారము - నాంధ్రతాత్పర్యము. ౧౨౮౦. ఈ రెండుగ్రంథములు ఒకపర్కాయము కొనువారలకు ౨-౮-౦ లకే ఇచ్చెదము. ఇవిగాక భారతభాగవతాది గ్రంథములు, చాత యోగప్రవీణికాది గ్రంథములు, తొట్టివైద్యగ్రంథములు, ఇతర వైదికగ్రంథములు, గాయత్రి, వ్రాతస్సంపత్తి, జగద్గురు ఆది శంకరాచార్యులు, మున్నగుపటములు మాదగ్గర లభించును. వలయువార తీరిధముగా వ్రాసికొనునది.

మానేజరు స్వధర్మప్రకాశిని, గుంటూరు లేక డి.వి. శర్మ పూర్ణ, కృష్ణాజిల్లా అని వ్రాసే.

పాధాడితులకు వరము: ఐనొడిక నహితమైన డా॥ వి. డి.

సావంతుని వనోపధిసారసపరిల్లా

అపరిభృత రక్తమువలన జనించుబాధ్యములకు కిరీటమువంటి మందు. కురుపులను, మచ్చలను గండహాలను తుండను, స్రావనోష్ణలను అన్ని విధములవలన గలుగు చర్మరోగములను పోగొట్టును.

మిక్కిలి శక్తివంతమైన రక్తశుభ్రకారిణి (82)

వనోపధిసారసపరిల్లా గుణ మిచ్చుట నిస్సంశయము, సహజమైనను మధ్యవచ్చినను అన్ని విధములైన రోగములను పోగొట్టును. శరీరమునందలి పాదరసోష్ణములను, మలబద్ధకమును కారణబంధమును నొప్పులను పోగొట్టి రక్తమును శుభ్రీకరచును. శరీరాశోగ్యమును గలుగ జేయును. 16 రోజులవరకు మందుటకు 4 టేబుల్ స్పూన్ బుడ్డిలో అమ్ముచును.

ప్రాప్తికరు:— వి. డి. సావంత్. 144, ఫననవాడి, నెం 2 బొంబాయి. Proprietor P. D SAVANT. Fanaswadi No. 144 No 2 BOMBAY.

శ్రీవేంకటగిరి రాజాగారి హైస్కూలు నెల్లూరు.

ఈ పాఠశాలకు ప్రధానాంధ్ర పండితులు ఒకరు కావలయును. జీతము నెల 1 కి 20-1-25 రూప్యములు.

అర్హులు, ఆంధ్రపండితులగువారు ధరభాస్తుల శ్రీహెడ్డుమాస్టరువారి పేరటకు తగ్గణమే వంపు కొనవలయును.

553 14-9-16 వ. సంతాన రామస్వామిగారు. హెడ్డుమాస్టరు. శ్రీవేంకటగిరి రాజాగారి హైస్కూలు, నెల్లూరు.

ఆంధ్రమహాభాగవతము వచనము

ఇయ్యది అతి సులభ శైలిలో శ్రీలకు బాలురకు కూడ తెలియునట్లుల వ్రాయబడియున్నది. వేదాంత విషయములు యిందులో మెండుగా నున్నను బాగుగ వివరింపబడి యుండుటవలన చదువు వారికి మనోహరముగ నుండును. ఇందు ఆయా సందర్భములకు తగిన చిత్రపటములును చేర్చబడి యున్నవి. ఇప్పటికి దశమస్కంధము పూర్తియైనది.

ప్రథమద్వితీయ స్కంధములు	1-0-0
తృతీయ చతుర్థ స్కంధములు	1-4-0
చతుర్థ పంచమస్కంధములు	1-4-0
షష్ఠ సప్తమస్కంధములు	1-4-0
అష్టమ నవమస్కంధములు	1-0-0
దశమస్కంధము ప్రథమభాగము	1-4-0
" ద్వితీయభాగము	1-4-0

235 ఆర్. వేంకటేశ్వర్ అంతుకో, ఆనందా ముద్రాలయాధికారులు, మద్రాసు.

ప్రపంచ చరిత్ర (నాల్గవసంచిక వెలువడినది)

గ్రంథకర్త గా మారిస్వోల్తమరావుగారు, ఎం.ఏ. లోకముగా ఎన్ని రాజ్యములూ కలిగినవి. గలించినవి. ఎందరో రాజులు పుట్టివారు, గిట్టివారు. ఎన్ని యోధాకులు మనిషి, చనినవి. ఎందరో మహాసభావులు జన్మించినారు. నిర్యాణ మందినారు. జరిగిన యుద్ధములకు లెక్క లేదు, ప్రబలిన మతములకు మితిలేదు. అయిన మార్పులకు అంతము లేదు. పట్టణములు పల్లెలైనవి. పల్లెలు పట్టణము లయినవి. రాజ్యములు అవత్తులైనవి. అడవులు రాజ్యములైనవి. అనాగ రికులు నాగరికు లైనారు, నాగరికు లనాగరికు లైనారు. ప్రభువులు అంకితు లైనారు, అంకితులు ప్రభువులైనారు. ధనంతులు దరిద్రు లైనారు, దరిద్రులు ధనంతు లైనారు. జ్ఞానంతు లంధకారమువబడినారు, అంధకారముననున్న వారు జ్ఞానంతు లైనారు. ఈ యంతటికిని రెండే కారణములు - కాలము, మానవుడు. 6 సంచికలు 2-0-0.

ఎప్పుడెప్పుడు ఎచ్చెచ్చె వచ్చు ఏ ఏ విధముగా ఈరెండు కారణములు పనిచేసివో తెలిసికొనుటకు ఎవ్వరికి ఇష్ట ముండదు? ఎవ్వరికి కుతూహల ముండదు?

ఆ యిష్టమును పూర్తి చేయవలెన మా ప్రపంచ చరిత్ర. ఆ కుతూహలమును సంతృప్తిపరచునది మా ప్రపంచ చరిత్ర

ప్రపంచచరిత్ర కార్యాలయము 145, టంకసాల వీధి, మద్రాసు.

VANDANA

So

Sold Everywhere

తుల పత్ర, ఆశ్వరణి చిహ్నం దత్తా 1 కి రూ. 2-0-0.
 అందగ యింగ్లీషు వ్యాపారులకర్హక చొరకను.
 స్వేలు వజ్రము:—రాధా అంతు కంపెనీ,
 ఇంగ్లీషు మందుల వ్యాపారులు,
 260, హైవాబాద్ రోడ్డు, మదరాసు.

ఆంధ్రప్రదేశ్ కార్యాలయము,
పోస్టు బాక్సు 212, మదరాసు

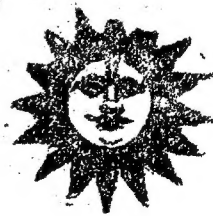
వక్రము

388 The Zandu Pharmaceutical Works
The Aurvedic Pharmacists
Elphinstone Road, Bombay, 13

గ్యావీస్ మోటారు పారశాల

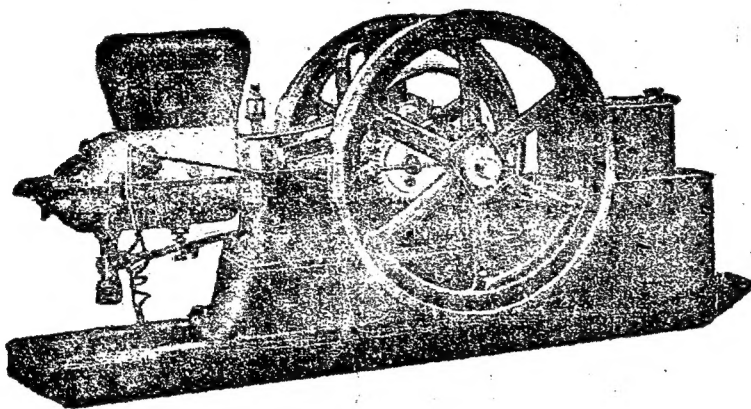
(41) గ్యాలీ అండ్ కో, బ్రాడ్వే, మదరాసు.
Galley & Co., 149, Broadway Madras

కుంకుమ పువ్వు

ఎన్ నారాయణ అందు కంపెనీ,
(53) 21. హమ్మంపేటి, బొంబాయి.

“ఆమె కోరిక” యంత్రములు కూడ పెట్రోలుతో నడుపబడును

ఈ క్షౌరము నడిపుటను నీ పిల్లవాడు అయిదు నిమిషమాలలో సేర్వకొనగలడు.

చిన్న యంత్రసహాయము గావలసినవాడికిరకు ప్రత్యేకముగా తయారు చేయింపబడినది. కంపులను, రంపపుయంత్రములను, బియ్యపునురలను సోడా ఫేక్టరీలను, అచ్చయంత్రములను, మొదలగు నానావిధ యంత్రములను అద్భుతముగ నడిపగలదు.

వేల అతిసులభము, పనిచేయుచుటకగు వ్యయములును చాల తక్కువ. 14 మొదలు 6, వి. హెచ్. వి. వరకు రకమువారిగా మావర్ష ప్రాకుగో నున్నవి. వెంటనే జీవితీ చేయుబడును.

పెలలు, ఇతరవిషయములు తెలిసికొనుగోరువారు దయచేసి మా కిట్లు వ్రాయుడు.

బెన్ను అండు కంపెని లిమిటెడ్లు, ఇంజనీరింగు డిపార్టుమెంటు,

327

పోస్తు బాకు నెం 63, మదరాసు

180 పుట్టల్లో పు సకము ఉచితము

ఆరోగ్యమున కశ్వేదమును నుపయోగించుట నాస్థాపితము
 యైనది. ఇందులను ఆనందించుట వలననే కల్లునున్నది.
 కష్టమును పుష్కలము ఆరోగ్యమార్గమును కలుగజేసి
 ఆరోగ్యమును దృఢపరచును. ఆయుర్వేదమున చెప్పిండు
 ఈ కృష్ణము వివాహముగా నీయవలయు. పోష్టుచారి
 యును వేదము ధరి: చింతించెదము, పెండునే నానియదు.

219 వైద్యశాస్త్రి మణిశంకర్ గొవిందజీ,
ఆరింకల్ గ్రామ బేషధాలయం 156, బ్రాహ్మే, మదర

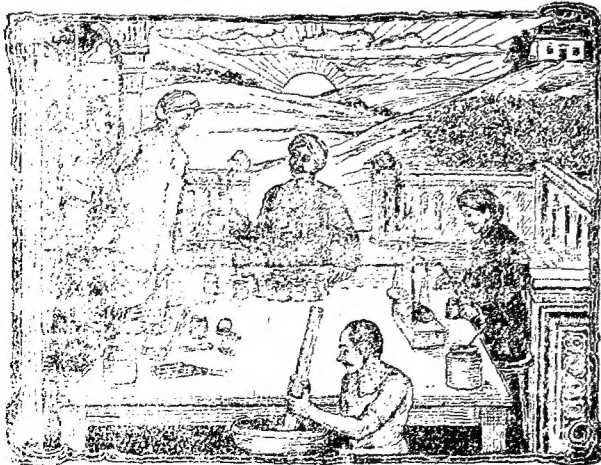
కలియుగ కల్యణక్షమ.

కృషియుగమందు కల్పవృక్షము నున మృత్యులతోరిక
లను నెరవేర్చుచున్నట్లు ఈ కలియుగమందు మానవజాతి
యొక్క ఈ లభాదలను తీర్చి ఆయురారోగ్యా శ్రీకృష్ణంబు
లనిచ్చునది దుగ జై ద్యువిద్య ఈపు సకముకొని వారికి

ఉ చితముగా పంపబడును

రాజశ్రేణ్య పార్కాయణజీ కేశవజీ, ఆయుర్వేదోదయ
బొంబాయిము 20 చీనాబజారురోడ్, మద్రాస్.

(Baron & Co)

లిప్సానుమాత గృహబుడ్డి	1-కి రు. 0-4-0
మొదటితరం సాదానాన్యం తేరు	1-కి రు. 0-14-0

దక్షిణ బుద్ధుడు రు. 2-8-0
సెండవతరం శ్రీరు 1-3 0-12-0

{ ప్యాకింగు పోస్టేజి
(ప్రత్యేకము-

బ్యారక్ అండు గంపెని, 18 య. నెకండులైబీ, మదరాసు

ಪ್ಲಾರ್ನ್ ಅಂಡು ಕಂಪೆನಿ

మేల్తన సువాసనపొడి, సాదానస్యము.

మేము తయారుచేసినది నన్యము. క్రైస్తవతమైన పాపాదుడచే
తమ, ఆవును భూమికివలలినన్న మనానద్రవ్యములచేతను
న్న చేయబడినది. ఇది కలఁ భారములు, బంటి తలనొప్పివీన
న, దీప్తిపడితములు, ముఖ ప్తి, మైకములు, ఇత్యాది కలఁగోగ
ములను అవలీలగా కుదుర్చుచియి గాక, యిదియుపయోగించు
చున్న, శరీర కుతూహలము, బుద్ధిపతకాలము, నరములకు
ఉత్సాహము కలుగును. ఇది ఒకతూరి యుపయోగించినవారు
ఇతర నన్యములను అపేక్షించరు. సర్వజనల యుపయోగ
నిమిత్తమై ఈ నన్యమును సామాన్య ధరకే విక్రయించు
చున్నాము. దీనిని ఒకతూరి పరిశీలించి దీనియొక్క సుగుణ
ములను గ్రహించవలయునని మాయెక్కఁ గోరిక.